

Møteinnkalling

Utvalg: **Læringsmiljøutvalget**
Møtested: Zoom
Møtedato: 11.02.2021
Tidspunkt: 10:15 – 12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til sekretariatet på epost erlend.berntsen@uit.no eller ingvild.lorentzen@uit.no. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

<i>Saksnr</i>	<i>Tittel/beskrivelse</i>	<i>U.off.</i>	<i>Arkivref.</i>
	Referatsak		
RS 1/21	Referatsaker		
LMU 1/21	Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024		2019/783
LMU 2/21	Valg av observatør til Arbeidsmiljøutvalget		2020/1559
OS 1/21	Muntlig orientering om funn fra Studiebarometeret 2020		
OS 2/21	Eventuelt		

Til dagsorden og posten referatsaker:

- Protokoll fra tidligere avholdte møter i Læringsmiljøutvalget (LMU) finnes i møteportalen: <https://uit.no/moteportalen/um/utvalg?utvalg=23>
- Protokoll fra tidligere avholdte møter i Arbeidsmiljøutvalget (AMU) finnes i møteportalen: <https://uit.no/moteportalen/um/utvalg?utvalg=1>

Referatsak

RS 1/21 Referatsaker /

SAKSFRAMLEGG

Til:
Læringsmiljøutvalget

Møtedato:
11.02.2021

Sak:
1/21

Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024

Innstilling til vedtak:

1. Læringsmiljøutvalget vedtar Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for perioden 2021-2024.
2. Læringsmiljøutvalget ber sekretariatet om å legge frem handlingsplanen for Universitetsstyret til orientering.
3. Læringsmiljøutvalget ber sekretariatet gjøre handlingsplanen kjent i organisasjonen. Leder av Læringsmiljøutvalget vil ved behov bistå i dette arbeidet.
4. Læringsmiljøutvalget takker arbeidsgruppa for et solid og godt arbeid.

Bakgrunn:

I sak LMU 3/19 fastsatte Læringsmiljøutvalget (LMU) mandat for en arbeidsgruppe som oppnevnte Læringsmiljøutvalget arbeidsgruppa som fikk i oppdrag å utarbeide et forslag til Handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet 2021 – 2024. LMU vedtok følgende mandat:

Arbeidsgruppen skal utarbeide forslag til ny handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet ved UiT for perioden 2021-2024. Gruppen skal gjennom arbeidet sørge for at handlingsplanen bidrar til å skape et læringsmiljø som er åpent og tilgjengelig for alle studenter. Handlingsplanen må samtidig ivareta de lovpålagte oppgavene som UiT har knyttet til individuell tilrettelegging og universell utforming av læringsmiljøet.

Handlingsplanen skal minimum berøre følgende tema:

- *Universell utforming av digitalt læringsmiljø*
- *Universell utforming av infrastruktur og bygningsmasse*

Arbeidsgruppen bør også i sitt arbeid også se til rapporten - Et samfunn for alle – regjeringens strategi for likestilling av mennesker med funksjonsnedsettelse for perioden 2020-2030 som ble lagt fram i desember 2018.

LMU vedtok følgende sammensetning i sak LMU 5/19:

- *Linnea Nordström, rådgiver ved Universitetsbiblioteket*

- *Geir Jarle Voldmo, prosjektleder ved Avdeling for IT*
- *Lena Fjellvang Osima, direktør for innovasjon og utvikling ved Norges arktiske studentsamskipnad*

På fullmakt fra LMU oppnevnte sekretariatet studentene Haakon Kyrkjebø Nybø og Marie Sivertsen som medlemmer av arbeidsgruppa og Daniel Hansen Masvik som varamedlem. Studentmedlemmene og varamedlem trakk seg fra arbeidsgruppa i løpet av vårsemesteret 2020. Sekretariatet oppnevnte som følge av dette Vetle Solodden Lier som nytt medlem for å erstatte en av studentene. Sekretariatet har ikke lyktes med å få Studentparlamentet til å oppnevne ett nytt medlem og eventuelt varamedlem.

Geir Jarle Voldmo påtok seg ansvaret som leder av arbeidsgruppa.

I sak LMU 7/20 fikk Læringsmiljøutvalget forelagt et forslag til ny handlingsplan. LMU vedtok at forslag til ny handlingsplan for tilrettelegging og tilgjengelighet for perioden 2021-2024 skulle sendes ut på høring. Sekretariatet sendte ut forslag på bred høring i organisasjonen og til Studentparlamentet. Høringsfrist var satt til 13. januar 2020.

Begrunnelse:

Arbeidsgruppa har nå gjennomgått og tatt stilling til de innspillene som har kommet. Alle høringssvar følger vedlagt. På generelt grunnlag viser høringssvarene at organisasjonen er positiv til forslaget til ny handlingsplan, og tiltakene blir sett på som gode. Arbeidsgruppa har i samarbeid med sekretariatet innarbeidet enkelte av de innspillene i handlingsplanen. Sekretariatet ønsker å kommentere enkelte av de innspillene som har kommet.

Innledningsvis har det vært en uklarhet om hvem som er målgruppen for denne handlingsplanen. Arbeidsgruppa og sekretariatet foreslår derfor at det presiseres i navnet på handlingsplanen at den er for studenter slik at det ikke oppstår misforståelser. Videre ønsker arbeidsgruppa og sekretariatet at den øvrige delen av navnet på handlingsplanen også presiseres. I handlingsplanen omtales brukes universell utforming som fagbegrep for å forklare hvordan læringsmiljøet skal være utformet. Dette bør fremgå av navnet til handlingsplanen. Handlingsplanen omfatter heller ikke all form for tilrettelegging, og det er bare individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse som omfattes. Dette bør også fremgå av navnet til handlingsplanen. Arbeidsgruppa og sekretariatet foreslår derfor at handlingsplanen gis følgende navn; Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024.

Flere høringsinnspill reiser spørsmålet om Læringsmiljøutvalget kan vedta Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for perioden 2021-2024. Det er sekretariatets vurdering at Læringsmiljøutvalget har fått delegert dette ansvaret, og viser til at det er Læringsmiljøutvalget som har vedtatt de siste handlingsplanene.

Det er arbeidsgruppas og sekretariatets vurdering at handlingsplanen skal være på et overordnet og strategisk nivå. Enkelte høringsinnspill tyder på at det er behov for avklaringer om hvordan plikten til individuell tilrettelegging skal forstås og hvor langt UiT skal gå i å tilrettelegge for studenter med funksjonsnedsettelse. Etter arbeidsgruppas mening, må dette avklares og operasjonaliseres i retningslinjer og prosedyrebeskrivelser utenfor handlingsplanen. Sekretariatet er kjent med at det skal utarbeides retningslinjer i Kvalitetssystem for utdanning ved UiT om individuell tilrettelegging.

Fokusområdet innenfor kompetanseheving skal blant annet bidra til at det vil være en lik forståelse av gjeldende lover, forskrifter og praksis. Arbeidsgruppa har bemerket at tiltakene er ikke ment slik at FUF utelukkende skal ha ansvaret om for å følge med på endringer i lover, forskrifter og normal praksis, men at FUF gis et koordinerende og rådgivende ansvar for UiT. På generelt grunnlag har alle avdelinger og fakultet et selvstendig ansvar for å holde seg oppdatert om gjeldende lover, forskrifter og normal praksis innenfor sine ansvarsområder, jf. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 11 om veiledningsplikt. Det samme kommer til uttrykk i forvaltningsloven § 17 om utrednings- og informasjonsplikt i saksforberedelsen før enkeltvedtaket treffes. Dette innebærer at fakultetene skal holde seg oppdatert om lover, regler og forskrifter når det fattes vedtak om individuell tilrettelegging av studiehverdagen eller av praksis, siden fakultetene som har ansvaret for dette. Tilsvarende gjelder for Fellestjenesten for eksamen og vitnemål når det fattes enkeltvedtak om tilrettelegging av eksamen. Tiltakene har som målsetning å bidra til likebehandling, og ikke flytting av ansvaret for forvaltningsområder.

Etter Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger, skal alle nye og eksisterende IKT-løsninger være universelt utformet etter 1. januar 2021. Innføringen innebærer at alle digitale læremidler skal være universelt utformet. Handlingsplanen etablerer derfor ikke nye krav til universell utforming av digitale læremidler, da de eksisterer allerede. Med læremidler menes en alle trykte, ikke-trykte og digitale element som er utviklet til bruk i undervisning og opplæring.

Av høringsinnspillene fra Det juridiske fakultet og Det helsevitenskapelige fakultet stilles det spørsmål om hvordan individuell tilrettelegging skal finansieres. Det er arbeidsgruppas og sekretariatets mening at dette må spilles inn enten i budsjettinnspillene eller gjennom kvalitetsdialogen mellom universitetsledelsen og fakultetene.

Veien videre

Sekretariatet gis i oppdrag av LMU å legge frem Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024 frem for universitetsstyret til orientering. LMU ber sekretariatet gjøre handlingsplanen kjent i organisasjonen, og leder av LMU vil ved behov bistå.

Erlend Berntsen

rådgiver

–

erlend.berntsen@uit.no

77 64 47 53

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging 2021-2024
- 2 Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024 - intern høring Helsefak
- 3 Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging - Høringssvar fra Universitetsbiblioteket
- 4 Svar på høringsbrev av handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024
- 5 Høringssvar fra Helsefak - Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024
- 6 Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024 - intern høring Helsefak
- 7 Høringssvar UMAK - handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024
- 8 Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT (2021-2024) - Høringssvar fra Det juridiske fakultet
- 9 Høringssvar NT-fak Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging

- 10 Høringssvar fra IVT-fakultetet - Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024
- 11 Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024
- 13 Svar på høringsbrev til utkast Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT
- 14 Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT 2021 - 2024

Innholdsfortegnelse

1	Innledning og sammendrag	1
2	Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024	6
2.1	Fra funksjonshemming til funksjonsnedsettelse.....	7
2.1.1	Universell utforming og individuell tilrettelegging	8
2.1.2	Selvstendig plikt til å holde seg oppdatert	9
2.2	Fokusområder	9
3	Fokus 1: Organisering og ansvarsfordeling ved UIT	10
3.1	Beskrivelse av tiltakene innen organisering og ansvarsfordeling	11
4	Fokus 2. Kompetanseheving og bevisstgjøring.....	14
4.1	Beskrivelse av tiltakene innen kompetanseheving og bevisstgjøring	14
5	Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter.....	17
5.1	Beskrivelse av tiltakene for utstyr og fysiske fasiliteter.....	17
6	Fokus 4: Universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier.....	19
6.1	Beskrivelse av tiltakene for universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier	20
7	Fokus 5: Individuell tilrettelegging	22
7.1	Beskrivelse av tiltakene med individuell tilrettelegging	23
8	Vedlegg 1 – Lover, forskrifter og standarder	25
8.1	Lover og forskrifter	25
8.2	Universell.....	25
	Universell - jobber for samarbeid og kunnskap om læringsmiljø, universell utforming og inkluderende løsninger i høyere utdanning.	25
8.3	Krav og regelverk til IKT-løsninger.....	26
8.4	Norsk standard i forhold til universell utforming og IKT	26
8.5	Internasjonale «guidelines»	26

1 Innledning og sammendrag

Hensikten med «Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024» er å skape et inkluderende lærings- og studiemiljø for studenter ved Norges arktiske universitet (UiT). Gjennom universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter skal handlingsplanen bidra til at:

- Læringsmiljøet for studenter er utformet etter prinsippet om universell utforming. Læringsmiljøet inkluderer utforming av bygninger og uteområder, IKT og informasjon, samt studier og undervisning.
- Ved behov for individuell tilrettelegging er det et gjensidig forpliktende samarbeid mellom student, fagmiljø og sentrale enheter, slik at nødvendig og hensiktsmessig tilrettelegging blir gjennomført uten at det går på bekostning av faglige krav.
- Studenter som har behov for individuell tilrettelegging får likeverdig behandling, uavhengig av studie-, fakultets-, og campustilhørighet.

UiT Norges arktiske universitet skal legge til rette for inkludering av studenter og ansatte med ulik bakgrunn og ulike behov. For å oppnå likeverd og toleranse må universitetet utvikle kompetanse og rutiner for å håndtere forskjellighet og unngå ulike former for diskriminering. Arbeidet med tilgjengelighet og tilrettelegging må ha tiltak med uttalte mål, som er forankret i ledelsen på alle nivå.¹

Handlingsplanen og tiltakene er delt inn i fem fokusområder:

- Fokus 1: Organisering og ansvarfordeling ved UiT Norges arktiske universitet
- Fokus 2: Kompetanseheving og bevisstgjøring
- Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter
- Fokus 4: Universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier
- Fokus 5: Individuell tilrettelegging

Nedenfor presenteres en kortversjon av «Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024»

---

¹ Denne handlingsplanen har overlappende tiltak med «Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan ved UiT Norges arktiske universitet 2020-2022» og er markert med henvisning til dette planverket.

der tiltak og ansvar er synliggjort. Deretter følger en mer utførlig beskrivelse av handlingsplanen.

FOKUS 1: ORGANISERING OG ANSVARFORDELING VED UiT	ANSVAR
1. Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner.	Fakultetene, avdelingene og LMU
2. Sørge for klar og tydelig organisering av arbeidet med universell utforming og tilrettelegging ved UiT, herunder ansvarsfordeling og koordinering.	Universitetsledelsen
3. Etablere en rådgivende- og koordinerende instans som kan bistå fakultetene og øvrige ansvarlige enheter i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging. Dette skal sikre likeverdig behandling av studenter med behov for individuell tilrettelegging, uavhengig av studie-, fakultets- og campustilhørighet.	FUF
4. Etablere et tilretteleggingsforum som gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling og problemløsning bidrar til likeverdig praksis av universell utforming og tilrettelegging for studenter, på tvers av fakultet.	FUF i samarbeid med fakultetene
5. Etablere nettverk for studenter og ansatte med funksjonsnedsettelse, jf. Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022.	ORGØK
FOKUS 2: KOMPETANSEHEVING OG BEVISSTGJØRING	ANSVAR
1. Utarbeide en veileder om universell utforming for UiT.	FUF i samarbeid med de øvrige avdelingene
2. Utarbeide og gjennomføre en informasjonskampanje om universell utforming og individuell tilrettelegging rettet mot studenter, faglig og teknisk/administrativt ansatte for å øke kunnskap om feltet i samarbeid med Norges arktiske studentsamskipnad, Studentparlamentet og studentorganisasjoner.	FUF i samarbeid med de øvrige avdelingene, Norges arktiske studentsamskipnad og studentorganisasjonene
3. Undervisere skal ha kunnskap om universell utforming og kunne benytte digitale verktøy og tilgjengelig utstyr, jf. Likestilling, mangfold og inkludering, handlingsplan for 2020-2022.	Fakultetene og avdelingene

4. Koordineringsinstansen (Jf. Tiltak 1.3) skal jobbe for å kartlegge behov og utarbeide kompetansehevende tiltak for ansatte i samarbeid med aktuelle aktører.	FUF i samarbeid med ORGØK
5. Det skal etableres et tilgjengelig område for retningslinjer, veiledning og ressurser om universell utforming av undervisningen.	FUF
6. Det skal tilbys kurs i universell utforming av digitale læremidler og ressurser for undervisere og teknisk/administrativt personell	ORGØK i samarbeid med FUF
7. Identifisere områder og tiltak som kan bidra til å fremme et godt psykososialt læringsmiljø for studenter med særlige behov i samarbeid med Studentsamskipnaden, Studentparlament og studentorganisasjoner.	FUF i samarbeid med fakultetene, Norges arktiske studentsamskipnad og studentorganisasjonene
FOKUS 3: UTSTYR OG FYSISKE FASILITETER	ANSVAR
1. Sikre at universell utforming er i tråd med vedtatte retningslinjer med spesielt IKT-systemer i fokus, jf. Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022.	BEA og ITA
2. Oppgradere og vedlikeholde AV-utstyret i auditorier, seminarrom og undervisningsrom slik at oppfyller kravene til universell utforming.	ITA
3. Teleslynger og annet utstyr må sjekkes jevnlig og det må lages en oversikt over kontaktpersoner med ansvar for drift som gjøres kjent.	ITA i samarbeid med BEA
4. Alle automater, fysiske og digitale, som brukes på campusene skal oppfylle kravene til universell utforming (NS 110 22:2013). Dette gjelder blant annet UBs utlånssystem, rombooking og pullprint etc.	Alle som benytter seg eller tar i bruk automater har ansvar for at disse tilfredsstiller kravene til universell utforming
5. Forbedre karttjenesten (Mazemap) ved UiT for studenter som bruker rullestol. Karttjenesten bør også inkludere informasjon som markerer handikaptoaletter, romegenskaper, teleslynger og annet utstyr for tilrettelegging.	BEA
6. Utarbeide en oversikt over hvilke typer tilrettelagte leseplasser som finnes ved de ulike campusene og hvem som har ansvar for dem.	BEA i samarbeid med UB og fakultetene

FOKUS 4: UNIVERSELL UTFORMING AV DIGITALE LÆRINGSMIDLER, WEB OG SOSIALE MEDIER	ANSVAR
1. Fra 1.januar 2021 stilles det krav til at alle IKT løsninger, både nye og gamle, skal være universelt utformet. Det innbefatter nettsider, applikasjoner og automater.	Universitetsledelsen
2. Oppnevnes en arbeidsgruppe som skal gjennomføre en koordinert gjennomgang av status på arbeidet med å implementere universelt utformede IKT-løsninger ved UiT, herunder digitale læremidler, web og sosiale medier. Arbeidsgruppa bør være bredt sammensatt for å sikre at tjenester på tvers av de tradisjonelle administrative avdelingene ved UiT kan ses i sammenheng. Fakultetene og studentene og må inkluderes i arbeidet.	Universitetsledelsen
3. Alle videoopptak som inneholder lyd skal være tekstet, eller det må finnes en tekstbeskrivelse som gjengir relevant lydinnhold i videoen.	ITA
4. Alle UiT sine nettsider og plattformer skal oppfylle kravene til universell utforming på nett (Oppfylle WCAG 2.0 kravene).	FUF og ITA
5. Digitale eksamensløsninger skal etterstrebe å få implementert universelt utformede løsninger (talesynteser, zoomtekst) slik at studenter med særskilte behov i størst mulig grad kan anvende samme løsninger som øvrige studenter.	FUF
6. UB bør gå gjennom status med hensyn til universell utforming av de store e-bok leverandørene for å sikre at de oppfyller kravene til universell utforming. Ved nye anskaffelser skal kravet til universell utforming være et kriterium.	UB
FOKUS 5: INDIVIDUELL TILRETTELEGGING	ANSVAR
1. Alle studenter med særskilte behov har rett til en egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen.	Fakultetene, avdelingene og FUF med samordningsansvar
2. Gjennomføre en evaluering av arbeidet som i dag gjøres med individuell tilrettelegging, med tilbakemelding fra studenter og ansattes erfaringer med studentenes situasjon og utfordringer, for å sikre et godt grunnlag for beslutninger og utvikling av tilretteleggingsarbeidet.	FUF

3. Sikre likebehandling ved å etablere gode og felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT.	FUF, Koordinerende instans, tilretteleggingsforum
4. Oppdatere nettside om tilrettelegging slik at studenter og teknisk/administrativt ansatte har tilgjengelig og oppdatert tilgang til informasjon om tilrettelegging.	FUF
5. Lage gode rutiner for felles ordninger for mentorer og hjelpelærere for studenter med funksjonsnedsettelse.	ORGØK
6. Lage retningslinjer for individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse	FUF
7. Ved behov løfte studenters utfordring og problemstillinger knyttet til universell utforming og tilrettelegging til nasjonale arenaer og organer på politisk nivå for å søke nasjonale løsninger.	Rektor

2 Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024

I Norge er det en overordnet nasjonal målsetting om å utvikle et likeverdig samfunn, å fremme likestilling og likeverd, og å sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle. Derfor er lik rett til utdanning et bærende prinsipp i norsk utdanningspolitikk. Det betyr at alle skal ha like muligheter til utdanning uavhengig av faktorer som bosted, kjønn, kulturell bakgrunn og funksjonsvariasjoner. For å bidra til å oppnå den nasjonale målsetningen legges det vekt på at de bærende prinsippene om universell utforming og individuell tilrettelegging skal etterleves.

Universell utforming og tilrettelegging er nedfelt i FNs konvensjonen om rettigheter for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Europarådet har egne resolusjoner om universell utforming for utdanninger og studenter rett til full deltagelse gjennom universell utforming. Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015 – 2019, som er forlenget til 2021, inneholder en rekke tiltak som er relevant for utdanningssektoren.

Alle studenter ved UiT Norges arktiske universitet skal oppleve et godt og inkluderende lærings- og studiemiljø (Jf. “Drivkraft i nord – strategi for UiT mot 2022”). Samtidig stiller endringer innen læringsfremmende teknologi, nye læringsformer og digitale eksamensformer universitetet overfor nye utfordringer i tilgjengelighets- og tilretteleggingsarbeidet. Blant annet vil fleksible og nettsøttede undervisningsformer og digitale eksamensformer kreve at løsningene tilfredsstiller kravene til universell utforming.

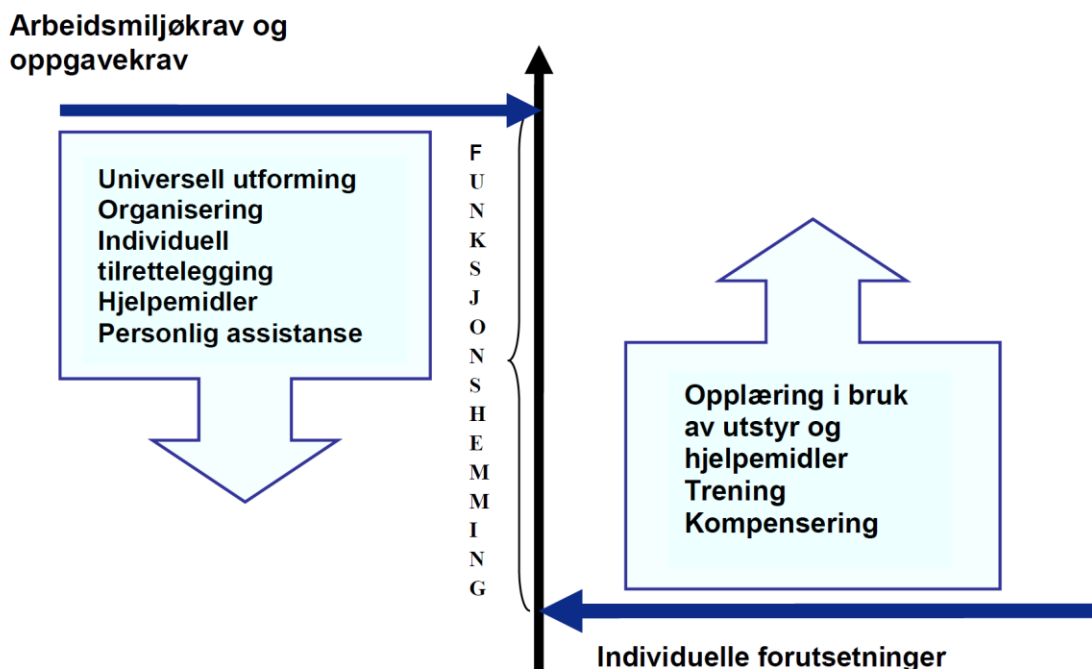
Hensikten med «Handlingsplan for universell utforming og individuell tilrettelegging for studenter ved UiT Norges arktiske universitet 2021-2024» er å skape et inkluderende lærings- og studiemiljø for studenter ved UiT. Læringsmiljøet for studenter inkluderer det psykososiale-, organisatoriske-, digitale-, fysiske og det pedagogiske læringsmiljøet. Dette betyr at totaliteten av faktorene fysiske forhold, planer, lærestoff, læremidler, organisering av undervisningen, arbeidsformer, vurderingsformer, sosiale relasjoner og holdninger til læring – påvirker studentenes læring. Handlingsplanen skal legge til rette for inkludering av alle studenter med ulike behov og funksjonsnedsettelse. For å oppnå likeverd og toleranse må universitetet utvikle kompetanse og rutiner for å håndtere forskjellighet og ulike former for diskriminering. Dette arbeidet må ha uttalte mål og være forankret i ledelsen på alle nivå. Denne handlingsplanen har overlappende tiltak med «Likestilling, mangfold og inkludering.

Handlingsplan ved UiT Norges arktiske universitet 2020-2022» og er markert med henvisning til dette planverket.

2.1 Fra funksjonshemming til funksjonsnedsettelse

Det er stor grad av enighet i at det kan oppstå et gap mellom individets forutsetninger og samfunnets krav. Slik sett kan funksjonshemming og funksjonsnedsettelse anses å oppstå i individets relasjon til krav, normer og forventninger knyttet til spesifikke situasjoner. Ved hjelp av tilrettelegging eller et hjelpemiddel, kan funksjonsnivået løftes slik funksjonsnedsettelsen utlignes i en gitt situasjon. Det er i avstanden mellom individets forutsetninger og omgivelsenes krav at funksjonshemminger oppstår.

Tidligere ble funksjonshemming sett på som en egenskap hos individet, hvor en ønsker å gjøre noe med forutsetningene hos den enkelte slik at de blir tilpasset samfunnet. De senere år er fokuset på at individer med funksjonshemming har en begrensning flyttet mer over mot begrensningene som ligger i hvordan samfunnet er bygd opp. Begrepsendringen har ført til at vi sier individet har funksjonsnedsettelse og at samfunnet har funksjonshemmende barrierer.

2.1.1 Universell utforming og individuell tilrettelegging

Universell utforming er utforming av produkter, omgivelser, programmer og tjenester på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for tilpassing og en spesiell utforming. En ønsket følge av universell utforming er at behovet for individuell tilrettelegging skal reduseres, ved å forbedre utformingen av undervisning og vurdering med dette for øye.

UiT er pålagt, etter lov om likestilling og forbud mot diskriminering §17, å utforme læringsmiljøet etter prinsipper om universell utforming. Dette innebærer å ta i bruk universell utforming som strategi ved utforming av:

- bygninger og uteområder (inkludert læringsarenaer)
- informasjon og IKT
- studier/undervisning
- tjenester (karriereveiledning, utveksling, tilrettelegging)

Når den universelle utformingen ikke er tilstrekkelig, oppstår plikten til individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelser eller andre særskilte behov, jf. lov om likestilling og forbud mot diskriminering §21. Retten til individuell tilrettelegging åpner for positiv forskjellsbehandling for å sikre likeverdige utdanningsmuligheter. Universell utforming skal ikke utelukke hjelpemidler for bestemte grupper av mennesker med nedsatt funksjonsevne når det er behov for det. Handlingsplanen vil ikke definere nærmere hvordan lovbestemmelser skal forstås og hvordan tilretteleggingen skal gjennomføres. Dette vil fremgå av andre retningslinjer eller prosedyrebeskrivelser i kvalitetssystemet ved UiT Norges arktiske universitet.

Oppsummert er hensikten med universell utforming og individuell tilretteleggingsarbeidet at:

- Læringsmiljøet for studenter skal være utformet etter prinsippet om universell utforming. Læringsmiljøet inkluderer utforming av bygninger og uteområder, IKT og informasjon, samt studier og undervisning.
- Ved behov for individuell tilrettelegging skal det være et gjensidig forpliktende samarbeid mellom student, fagmiljø og sentrale enheter, slik at nødvendig og hensiktsmessig tilrettelegging blir gjennomført uten at det går på bekostning av faglige krav.

- Studenter som har behov for individuell tilrettelegging får likeverdig behandling, uavhengig av studie-, fakultets-, og campustilhørighet.

2.1.2 Selvstendig plikt til å holde seg oppdatert

Alle avdelinger og fakultet har et selvstendig ansvar for å holde seg oppdatert om gjeldende lover, forskrifter og normal praksis innenfor sine ansvarsområder, jf. Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker § 11 om veiledningsplikt. Det samme kommer til uttrykk i forvaltningsloven § 17 om utrednings- og informasjonsplikt i saksforberedelsen før enkeltvedtaket treffes. Dette medfører at tiltak som følger av denne handlingsplanen, ikke er ment til å frita andre enheter ansvaret om å holde seg oppdatert om endringer som nevnt ovenfor eller overta ansvaret for saksområdet. Fokusområdene i denne handlingsplanen skal bidra til at det vil være en lik forståelse av gjeldende lover, forskrifter og praksis. Noen av tiltakene vil bidra til å samordne innsatsen der flere avdelinger og fakultet har et gjensidig ansvar for universell utforming og individuell tilrettelegging.

2.2 Fokusområder

Med den overordnede målsetningen om lik rett til utdanning, regjeringens dokumenter knyttet til universell utforming og individuell tilrettelegging innenfor Universitets og høyskolesektoren, lovverket, anbefalinger fra Universell og dialog med ulike aktører ved UiT er følgende fem fokusområder valgt som ramme for denne handlingsplanen:

- Fokus 1: Organisering og ansvarfordeling ved UiT Norges arktiske universitet
- Fokus 2: Kompetanseheving og bevisstgjøring
- Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter
- Fokus 4: Universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier
- Fokus 5: Individuell tilrettelegging

3 Fokus 1: Organisering og ansvarsfordeling ved UiT

UiT Norges arktiske universitet er en stor og kompleks organisasjon som består av syv fakultet, fire avdelinger og universitetsbiblioteket. UiT er flercampusuniversitet med studier i Tromsø, Narvik, Alta, Harstad, Hammerfest, Bardufoss og Kirkenes, i tillegg til en rekke desentraliserte studietilbud. Nedenfor følger en oversikt over fakultet og avdelinger ved UiT:

- Fakultet for biovitenskap, fiskeri og økonomi (BFE-fak)
- Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærerutdanning (HSL-fak)
- Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi (IVT-fak)
- Fakultet for naturvitenskap og teknologi (NT-fak)
- Det helsevitenskapelige fakultet (Helsefak)
- Det juridiske fakultet (Jurfak)
- Norges arktiske universitetsmuseum og akademi for kunsthøgskolen (UMAK)
- Universitetsbiblioteket (UB)
- Avdeling for bygg og eiendom (BEA)
- Avdeling for IT (ITA)
- Avdeling for organisasjon og økonomi (ORGØK)
- Avdeling for forskning, utdanning og formidling (FUF)
- Universitetsledelsen

Det er nødvendig å avklare og sikre en god ansvarsfordeling og organisering i arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging ved UiT. Avdelingene og fakultetene må holde seg oppdatert på hvilke krav til universell utforming som gjelder innenfor sitt område og bidra til kunnskapsdeling der dette er aktuelt innad i organisasjonen.

Innenfor sine ansvarsområder skal fakultetene og avdelingene kartlegge og fjerne hindringer for studenter med nedsatt funksjonsevne. Enhetene skal gjennom prioriteringer i budsjett og planer sørge for å kartlegge behov og følge opp oppgaver i handlingsplanen. Rapportering av arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging skal kunne legges frem for Læringsmiljøutvalget.

Foruten å tydeliggjøre og konkretisere ansvaret for handlingsplan og aktivitetsplaner, skal tre tiltak gi UiT en robust organisasjon i arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging:

1. Tydelig ansvarsfordeling. Det må være klart for alle parter hvilket ansvar de har.
2. Etablering av en koordinerende og rådgivende instans for spørsmål knyttet til universell utforming og tilrettelegging.
3. Opprette et tilretteleggingsforum som er et tverrfaglig forum som skal arbeide for kompetansedeling og likeverdig praksis på tvers av fakultetene i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging for studenter.

I tillegg er det foreslått i «Handlingsplan for Likestilling, mangfold og inkludering 2020-2022», at det etableres et nettverk for studenter og ansatte med funksjonsnedsettelse (Jf. Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022).

3.1 Beskrivelse av tiltakene innen organisering og ansvarsfordeling

Nedenfor følger en beskrivelse av tiltakene knyttet til organisering og ansvarsfordeling av arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging.

Tiltak 1. Aktivitetsplaner

Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner som tilpasses og inkluderes i øvrige planverk. Dette gjøres for å sikre at det blir gjort gode prioriteringer i arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging.

Ansvar: Fakultetene, avdelingene og LMU

Tiltak 2. Klar og tydelig organisering av arbeidet med universell utforming og individuell tilrettelegging

Sørge for klar og tydelig organisering av tilgjengelighets- og tilretteleggingsarbeidet ved UiT, herunder ansvarsfordeling og koordinering. Alle avdelinger og fakulteter ved UiT har et

selvstendig ansvar for universell utforming og individuell tilrettelegging. Til dette ansvaret ligger:

- ansvar for å holde seg oppdatert på krav til universell utforming innen sitt område.
- å bidra til kunnskapsdeling der det er aktuelt innad i organisasjonen.
- ansvar for å identifiser og fjerne barrierer som hindrer studenter med nedsatt funksjonsevne å studere.
- ansvar for å gjøre nødvendige prioriteringer i budsjett og planer knyttet til denne handlingsplanen.

Ansvar: Universitetsledelsen

Tiltak 3. Rådgivende og koordinerende instans for universell utforming og tilrettelegging

Arbeidet med tilgjengelighet og tilrettelegging er et samarbeid mellom alle fakultet og avdelinger på UiT. En rådgivende og koordinerende instans skal bistå fakultetene og øvrige ansvarlige enheter i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging. FUF skal ha et rådgivende og koordinerende ansvar, samtidig er det fakultet/institutt som er nærmest studentene og fagmiljøet. FUF skal være rådgivende og koordinerende instans som gir veiledning om tilretteleggingstiltak som kan fungere i ulike situasjoner. Det er imidlertid fakultetet som har det operative ansvaret og som har kartleggingsmøte med studenten, behandler søknader og deretter har ansvar for å følge opp tiltakene som blir innvilget. Følgende oppgaver må løses:

- Det er behov for en koordinerende instans som tar vare på erfaringer og kompetanse innen tilretteleggingsarbeidet. Denne instansen bør ha høy kompetanse innen tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse.
- Rådgivende funksjon for fakultet og sentrale enheter, samt ha et pådriveransvar for oppfølging av handlingsplanen.
- Kompetanseheving for studieveiledere innen universell utforming og tilrettelegging.
- Etablere sentrale tilbud, som kurs og grupper, til studenter med funksjonsnedsettelse, for å øke deres forutsetning for å mestre studiene.
- Ansvar for tilretteleggingsforum.

- Koordinere kontakt med NAV, kommuner der UiT har aktivitet, hjelpemiddelsentral m.m.

Ansvar: FUF

Tiltak 4. Tilretteleggingsforum

Samlet sett er det mye kunnskap og praktisk erfaring med tilrettelegging og tilgjengelighetsarbeidet ved fakultetene. Det kan være hensiktsmessig at denne kompetansen deles i et felles forum. Det skal derfor etableres et tilretteleggingsforum som gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling og problemløsning bidrar til likeverdig praksis av universell utforming og tilrettelegging for studenter, på tvers av fakultet. FUF skal ha et koordinerende ansvar. For å oppnå målsetningen om kompetanseheving skal avdelingene på nivå 1 og fakultetene ha et ansvar for å delta og ta opp ulike problemstillinger i forumet. Studentrådgivinga hos Studentsamskipnaden og Studentparlamentet skal ha en plass i tilretteleggingsforumet

Tilretteleggingsforum skal:

- bidra til at den ansvars- og oppgavedelingen, samt fokusområdene som er vedtatt i denne Handlingsplanen følges opp.
- gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling og problemløsning bidra til likeverdig praksis på tvers av fakultet når det gjelder universell utforming og tilrettelegging for studenter.
- orientere LMU om arbeidet i forumet.

Ansvar: FUF

Tiltak 5. Nettverk av studenter og ansatte med funksjonsnedsettelse

Universitetsstyret har i «Handlingsplan for Likestilling, mangfold og inkludering 2020-2022» vedtatt at det etableres et nettverk for studenter og ansatte med funksjonsnedsettelse (Jf. Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022). Det anbefales at dette nettverket behandler temaet tilrettelegging og tilgjengelighet. Ansvar for dette arbeidet er lagt til ORGØK.

Ansvar: ORGØK.

4 Fokus 2. Kompetanseheving og bevisstgjøring

Det er behov for økt kompetanse om universell utforming og individuell tilrettelegging for at de ulike fakultetene og avdelingene skal kunne følge opp arbeidet med universell utforming og oppfølging av studenter med tilretteleggingsbehov. Ved å arbeide med kompetanseheving og bevisstgjøring, informasjon og kommunikasjon, vil UiT bidra til at studenter med nedsatt funksjonsevne får ta del i et åpent og inkluderende læringsmiljø. Kunnskap om hvilke utfordringer en student med funksjonsnedsettelse møter i studiehverdagen, vil bidra til å bryte ned stigma og fordommer blant medstudenter og administrativt og faglig ansatte.

Flere enheter ved UiT har kunnskap om universell utforming og kan være bidragsytere i forhold til hvordan dette implementeres i undervisning, vurdering/eksamen, IKT og fysiske fasiliteter. Et eksempel på dette er RESULT og HELPED, der for eksempel RESULT er ansvarlig for pedagogisk basiskompetanse. FUF, BEA og ITA skal ha kompetanse på universell utforming innenfor sine ansvarsområder. Et eksempel på dette er Canvaskurset «Universell utforming i Canvas».

4.1 Beskrivelse av tiltakene innen kompetanseheving og bevisstgjøring

Tiltak 1. Veileder om universell utforming for UiT

Utarbeide en veileder om universell utforming for UiT. FUF i samarbeid med de øvrige avdelingene har ansvaret for at en slik veileder utarbeides.

Ansvar: FUF i samarbeid med de øvrige avdelingene

Tiltak 2. Informasjonskampanje om universell utforming og individuell tilrettelegging

Utarbeide og gjennomføre en informasjonskampanje om universell utforming og individuell tilrettelegging. Målgruppe er studenter, faglig og teknisk/administrativt ansatte for å øke kunnskap om feltet. Målet er å øke kunnskap om universell utforming og individuell tilrettelegging blant alle interessenter ved å distribuere veilederen om universell utforming etc.

Ansvar: FUF i samarbeid med de øvrige avdelingene og Norges arktiske studentsamskipnad og studentorganisasjonene

Tiltak 3. Kunnskap om universell utforming av undervisningen

Undervisere skal ha kunnskap om universell utforming av undervisningen og ferdigheter til kunne bruke utstyr som er tilgjengelig i undervisningsrommene innen 2024.

Det er behov for å øke omfanget av og kvaliteten på undervisning som er universelt utformet og bruk av inkluderende løsninger til studenter på alle nivå. Undervisere kan blant annet tilegne seg denne kompetansen ved å benytte veiledende nettressurser som er tilgjengelige:

- Det bør forventes at undervisningspersonale gjennomfører kurs i universell utforming av undervisning.
- Ansatte, som jobber med formidling, bør være kjent med viktigheten av universell utforming av nettsider og bruke godkjente løsninger som oppfyller kravene fra Tilsynet for universell utforming av IKT, Digitaliseringsdirektoratet.
- Undervisningspersonale bør få tilbud om å delta på opplæringskurs i bruk av AV-utstyr, teleslynge, Mazemap og andre fungerende løsninger og utstyr regelmessig.

Det er viktig å sette søkelys på og øke kompetansen om universell utforming som fagbegrep. Dersom UiT skal nå dette målet bør universell utforming av undervisningen inkluderes som et element i pedagogisk basiskompetanse. Dette betyr at kompetanseenhetene RESULT og HELPED bør involveres i dette arbeidet.

Ansvar: Fakultetene, avdelingene

Tiltak 4. Kartlegge behov og kompetansehevende tiltak

Koordineringsinstansen (Jmf. tiltak 1.3) skal jobbe for å kartlegge behov og utarbeide kompetansehevende tiltak for ansatte i samarbeid med aktuelle aktører, samtidig som fakultet/institutt har et eget ansvar for å melde inn kompetansebehov.

Ansvar: FUF i samarbeid med ORGØK

Tiltak 5. Tilgjengelig og oppdatert informasjon om universell utforming i undervisningen

For undervisere og teknisk/administrativt personale som jobber med undervisning kan det være utfordrende å finne ressurser om universell utforming.

Det skal etableres et tilgjengelig område for retningslinjer, veiledning og ressurser om universell utforming av undervisningen.

Ansvar: FUF

Tiltak 6. Kurs i universell utforming av digitale ressurser

Det skal tilbys kurs i universell utforming av digitale læremidler og ressurser for undervisere og teknisk/administrativt personell.

Ansvar: ORGØK i samarbeid med FUF

Tiltak 7. Forbedringer av det psykososiale miljøet

Det psykososiale læringsmiljøet har stor betydning for studentenes trivsel og læringsutbytte. Flere undersøkelser de senere årene viser at mange studenter opplever alvorlige psykiske symptomplager. Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) fra 2018 viser blant annet at tallene for psykiske symptomplager er høyere blant studenter enn for andre i samme alder. COVID-19 utbruddet i 2020 med tilhørende digital og hybrid undervisning kan ha bidratt til å forsterke dette situasjonsbilde.

I løpet av perioden bør FUF i samarbeid med fakultetene, Norges arktiske studentsamskipnad og studentparlamentet, utrede og identifisere områder og tiltak som kan bidra til å fremme et godt psykososialt læringsmiljø for studenter. Forbedringer av det psykososiale miljøet må gjøres der studentene befinner seg i hverdagen, enten det er studiesituasjonen eller i tilknytning til studentsosiale aktiviteter.

Ansvar: FUF i samarbeid med fakultetene, Norges arktiske studentsamskipnad, Studentparlamentet og studentorganisasjoner.

5 Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter

Alle studentarealer ved UiT er i utgangspunktet til felles bruk og det forutsettes at læringsmiljøet utformes etter prinsippet om universell utforming. Dette inkluderer utformingen av bygninger og uteområder. Målet er å redusere behovet for særordninger til et minimum. Det er ikke bare bygninger og uteområder som skal tilfredsstille kravene til universell utforming. Dette gjelder i like stor grad utstyr og fysiske fasiliteter, herunder IKT-systemer. I «Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022» vektlegges det at det bør rettes spesielt fokus mot IKT-systemer. Dette omfatter i denne sammenhengen automater og utstyr i auditorier og andre undervisningsrom.

Med ‘automat’ menes maskin eller annen innretning som brukeren opererer alene for å kjøpe en vare eller få utført en tjeneste. Hensikten med selvbetjeningsautomater er at de som bruker den skal få utført tjenesten raskt og effektivt, uten assistanse. Universell utforming skal sikre at ingen stenges ute fra å bruke slike løsninger.

5.1 Beskrivelse av tiltakene for utstyr og fysiske fasiliteter

Tiltak 1. Universell utforming i henhold til lover og retningslinjer med spesielt fokus på IKT-systemer

I «Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022» som er vedtatt av Universitetsstyret, legges det til grunn at universell utforming skal gjennomføres ved UiT i tråd med vedtatte retningslinjer² med spesielt fokus på IKT-systemer. Foruten bygninger, utearealer og fysiske fasiliteter innbefatter dette også IKT-utstyr knyttet til auditorier og undervisningsrom så vel som automater (Når det gjelder andre IKT-løsninger som nettløsninger og applikasjoner etc., så er dette behandlet under fokusområdet «4. Universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier».).

Ansvar: BEA og ITA

---

² Hovedregelen er at IKT-løsninger i Norge skal være universelt utformet. Dette gjelder nettløsninger, applikasjoner og automater. Både private og offentlige virksomheter, lag og organisasjoner må følge regelverket. Mer informasjon finnes på nettsidene til Digitaliseringsdirektoratet, Tilsynet for universell utforming av IKT <https://uu.difi.no/krav-og-regelverk>

Tiltak 2. Oppgradere AV-utstyr slik at det oppfyller kravene til universell utforming

Oppgradere og vedlikeholde AV-utstyret i auditorier, seminarrom og undervisningsrom slik at det oppfyller kravene til universell utforming innen 2024.

Ansvar: ITA

Tiltak 3. Teleslynger og annet utstyr må sjekkes jevnlig

Det skal være teleslynge i alle auditorier, store undervisningsrom og informasjonsskranker for studenter innen 2024. Der dette ikke er i orden må det monteres nytt utstyr for lydforsterking og teleslynger. Det er både behov for nytt utstyr og oppgradering av eksisterende anlegg.

Teleslynger og annet utstyr må sjekkes jevnlig og det må lages en oversikt over kontaktpersoner med ansvar for drift som gjøres kjent.

Ansvar: ITA i samarbeid med BEA

Tiltak 4. Alle automater skal oppfylle kravene til universell utforming.

Automater, fysiske og digitale, brukes i større grad på campusene og må derfor vurderes utfra om de oppfyller krav på universell utforming (NS 11022:2013). Alle automater, fysiske og digitale, som brukes på campusene skal oppfylle kravene til universell utforming. Dette gjelder blant annet UBs utlånssystem, rombooking og pullprint etc.

Universitetsbibliotekene tilbyr selvbetjente åpningstider når ansatte ikke er til stede. Selvstendig bruk av automater for utlån og retur blir derfor viktigere. Den universelle utformingen av utlåns- og returautomatene på bibliotekene bør derfor vurderes. Tilsvarende utfordringer gjelder også printerløsningen «pullprint» og rombookingssystem. Student-samskipnaden har også utplassert automater for salg utenfor åpningstidene.

Ansvar: Alle som benytter seg eller tar i bruk automater har ansvar for at disse tilfredsstiller kraven til universell utforming.

Tiltak 5. Oppdatere og forbedre karttjenesten ved UiT

UiT bruker i dag karttjenesten Mazemap. Mye av informasjonen er utdatert og navigering for studenter kan forbedres. Det er behov for å forbedre karttjenesten (Mazemap) ved UiT for

studenter som bruker rullestol. Karttjenesten bør også inkludere informasjon som markerer handicaptoaletter, romegenskaper, teleslynger og annet utstyr for tilrettelegging

Ansvar: BEA

Tiltak 6. Oversikt over tilrettelagte lesesalsplasser, utstyr, kontaktpersoner og ansvarsfordeling

Det må legges til rette for tilstrekkelig med plasser til studenter med ulike behov for særlig tilrettelegging. Studenter som trenger tilrettelagte leseplasser skal vite hvem de skal henvende seg til for å få leseplass. Det finnes noen leseplasser på bibliotekene, men få tilrettelagte. Det må lages en oversikt over hvilke typer tilrettelagte leseplasser som finnes for studenter på lavere grad og masterstudenter ved de ulike campusene og hvem som har ansvar for dem.

Ansvar: BEA i samarbeid med UB og fakultetene

6 Fokus 4: Universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier

Alle IKT-løsninger, inkludert eksisterende løsninger, skal være universelt utformet innen 1.januar 2021. Dette følger av §18 i Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven), samt av Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger. Alle former for digitale læremidler skal være i tråd med kravene til universell utforming.

Ved UiT Norges arktiske universitet er det behov for en gjennomgang av status og kvalitetssikring av arbeidet med implementeringen av universelt utformede løsninger. Dette arbeidet foreslås koordinert av en arbeidsgruppe for universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier. Arbeidsgruppa bør være bredt sammensatt for å sikre at tjenester på tvers av de tradisjonelle administrative avdelingene ved UiT kan ses i sammenheng. Fakultetene og studentene må inkluderes i arbeidet.

Universell utforming betyr at brukerne, uavhengig av sine forutsetninger, på en god og enkel måte kan ta i bruk nettsider, applikasjoner og automater (Se Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter) som de møter i hverdagen. Nettløsninger omfatter alle typer nettsted, sosiale medium, mobilversjoner og mobilapplikasjoner som må laste ned oppdatert informasjon over

internett for å fungere. Universell utforming skal sikre at ingen stenges ute fra å bruke løsningene.

6.1 Beskrivelse av tiltakene for universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier

Tiltak 1. Universell utforming av alle digitale læremidler, web og sosiale medier

Fra 1.januar 2021 stilles det krav til at alle (både nye og gamle IKT løsninger) skal være universelt utformet. Det innbefatter nettsider, applikasjoner og automater.

Ansvar: Universitetsledelsen

Tiltak 2. Arbeidsgruppe for koordinering av tiltak for arbeidet med universell utforming av digitale læremidler, web og sosiale medier

Det skal oppnevnes en arbeidsgruppe for å gjennomføre en koordinert gjennomgang av status og kvalitetssikring av arbeidet med implementeringen av universelt utformede IKT-løsninger ved UiT: digitale læremidler, web og sosiale medier. Arbeidsgruppa bør være bredt sammensatt for å sikre at tjenester på tvers av de tradisjonelle administrative avdelingene ved UiT kan ses i sammenheng. Fakultetene og studentene må inkluderes i arbeidet.

Ansvar: Universitetsledelsen

Tiltak 3. Teksting av video

Video og lydopptak benyttes i større og større grad for å formidle innhold. Video, podkast og andre lydopptak er mye i bruk. For at alle skal få tilgang til den samme informasjonen, skal innholdet også komme frem i form av tekst. Alle videoopptak som inneholder lyd skal være tekstet, eller eventuelt at det finnes en tekstbeskrivelse som gjengir relevant lydinnhold i videoen. ITA har hovedansvaret for anskaffelse av løsning for teksting av video.

Ansvar: ITA

Tiltak 4. Universell utforming av nettsider og plattformer

Alle UiT sine nettsider og plattformer skal oppfylle kravene til universell utforming på nett (WCAG 2.0 kravene).

Ansvar: FUF og ITA

Tiltak 5 Digitale eksamensløsninger

Digitale eksamensløsninger skal etterstrebe og implementere universelt utformede løsninger (talesynteser, zoomtekst) slik at studenter med særskilte behov i størst mulig grad kan anvende samme løsninger som øvrige studenter.

Ansvar: FUF

Tiltak 6 Universell utforming digitale læremidler

UH-bibliotekene er den største leverandøren av (elektronisk) innhold til utdanningsinstitusjonens forsknings- og utdanningsvirksomhet. UB bør gå igjennom status med hensyn til universell utforming av de store e-bok leverandørene for sikre at de oppfylles kravene til universell utforming. Ved nye anskaffelser skal kravet til universell utforming være et kriterium.

Ansvar: UB

7 Fokus 5: Individuell tilrettelegging

Studenter med nedsatt funksjonsevne møter en rekke ulike barrierer i høyere utdanning. Undersøkelser viser at de fleste mener at barrierene fører til at de må jobbe hardere enn andre studenter og at studieprogresjonen reduseres³.

Hvilke barrierer studenter møter i sine studier varierer med type funksjonsnedsettelse. Mange av studentene med nedsatt funksjonsevne mener at bedre tilrettelegging kunne redusert problemene. En stor andel mener at video- eller lydopptak av forelesninger og utdeling av forelesningsnotater ville vært nyttig for dem, uavhengig av type funksjonsnedsettelse. Selv om studenter med nedsatt funksjonsevne jobber hardere og deltar mindre i sosiale aktiviteter enn andre studenter, er de jevnt over nesten like fornøyd med studiesituasjonen som andre studenter.

Når den universelle utformingen er god, er det færre som har behov for individuell tilrettelegging. UiT vil sørge for individuell tilrettelegging så langt det er egnet der hvor universell utforming ikke er tilstrekkelig. UiT må sikre at de som har behov for tilrettelegging, får et likeverdig og godt tilbud, slik at de kan gjennomføre sine studier. Det bør være enkelt for studenter å finne ut hvem de skal kontakte, hva slags rettigheter og plikter de har, og hvilke frister som gjelder. UiT må sikre at tilbudet er like godt uavhengig av hvilket fakultet og campus man studerer ved. Det er fakultetene som har ansvaret for å tilrettelegge studiehverdagen og tilrettelegging av praksis. FUF har ansvaret for tilrettelegging av eksamen.

Fakultetene må ha tilgang på støtte og kompetanse slik at de er i stand til å tilby slik likeverdig og god tilrettelegging. Det må være et fleksibelt system som er tilpasset den enkelte student, og hvor man sammen søker å legge til rette for studenten. Her er det ikke bare UiT som er part, men mange andre aktører som studenter med behov for individuell tilrettelegging må forholde seg til.

---

³ Proba-rapport nr. 2018-02, «Barrierer i høyere utdanning for personer med nedsatt funksjonsevne. Utarbeidet for Barne-, ungdoms—og familiedirektoratet», https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Barrierer_i_hoyere_utdanning_for_personer_med_nedsatt_funksjonsevne.pdf

7.1 Beskrivelse av tiltakene med individuell tilrettelegging

Tiltak 1. Rett til individuell tilrettelegging

Studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen. Individuell tilrettelegging må være et samarbeid med samtlige enheter ved UiT for å oppfylle lovkravet. Hvem som er ansvarlige for hva, vil måtte avhenge av hvilke områder av den enkeltes studiehverdag som omfattes av tilretteleggingstiltak. I noen tilfeller gjelder dette infrastruktur som bygningsmasse og digitale hjelpemidler, mens i andre tilfeller gjelder det tilrettelegging i undervisningen eller tilrettelegging av læremidler. Dette innebærer at ansvaret eies av det enkelte fakultet og fagavdelinger som BEA, ITA, UB. I de tilfeller der det er behov for samordning, får FUF et samordningsansvar.

Ansvar: Fakultetene, avdelingene og FUF med samordningsansvar

Tiltak 2. Evaluere arbeidet med individuell tilrettelegging

Arbeidet med tilrettelegging skal evalueres i perioden 2021-2024. Denne evaluering bør bygge på tilbakemeldinger fra ansvarlige for tilrettelegging ved fakultetene og studenter som i dag får individuell tilrettelegging. Evalueringen bør prioriteres tidlig i perioden da det er nødvendig for å skaffe et bedre grunnlag for enkeltbeslutninger og videreutvikling av tilretteleggingsarbeidet.

Ansvar: FUF

Tiltak 3. Likebehandling

Det må sikres likebehandling på tvers av fakultet og campus gjennom etablering av gode og felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT. En koordinerende instans sammen med tilretteleggingsforum kan være rådgivende og koordinerende for fakulteter og sentrale enheter. Det er behov for kompetanse innen fagfeltet tilrettelegging og hvordan man kan tilrettelegge for studenter med ulike funksjonsnedsettelse.

En koordinerende instans kan også ha et pådriveransvar for oppfølging av individuell tilrettelegging, bistå med kompetanseheving for studieveiledere, samt veiledning og/eller fellesmøter med studenter, fagmiljø og andre parter ved behov.

Ansvar: FUF / Koordinerende instans / tilretteleggingsforum

Tiltak 4. Tilgjengelig og oppdatert informasjon

En av utfordringene for studenter og for teknisk/administrativt ansatte som jobber med tilrettelegging er å finne informasjon om utstyr, kontaktpersoner og ansvarsforhold ved UiT.

Nettsiden «Tilrettelegging» (<https://uit.no/tilrettelegging>) skal oppdateres slik at studenter og teknisk/administrativt ansatte har tilgjengelig og oppdatert informasjon om tilrettelegging.

Ansvar: FUF

Tiltak 5. Lage gode rutiner for felles ordninger for mentorer og hjelpelærere

Det må etableres retningslinjer for bruk av mentorer og studieassistenter for studenter med funksjonsnedsettelse.

Ansvar: ORGØK

Tiltak 6. Lage retningslinjer for individuell tilrettelegging

Det må etableres retningslinjer for individuell tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse.

Ansvar: FUF

Tiltak 7. Løfte studentenes utfordringer til nasjonale instanser

Det er viktig at studentenes utfordringer i forhold til universell utforming og tilrettelegging ikke bare består av lokale planer og tiltak. I noen sammenhenger kan det være nødvendig å løfte problemstillinger og utfordringer opp på et politisk nivå til nasjonale arenaer og organer, slik at utfordringene kan finne nasjonale løsninger. Det legges her til grunn at dette er en oppgave for UiT's øverste leder, rektor.

Ansvar: Rektor

8 Vedlegg 1 – Lover, forskrifter og standarder

8.1 Lover og forskrifter

Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15>

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51/>

Lov om offentlige anskaffelser (Anskaffelsesloven)

<https://lovdata.no/dokument/NLO/lov/1999-07-16-69>

Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71>

Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2013-06-21-732>

Forskrift om tekniske krav til byggverk (Byggteknisk forskrift)

<https://lovdata.no/dokument/SFO/forskrift/2010-03-26-489>

8.2 Universell

Universell - jobber for samarbeid og kunnskap om læringsmiljø, universell utforming og inkluderende løsninger i høyere utdanning.

<https://www.universell.no/>

VUU – Veileder universell utforming for høyere utdanning:

<https://www.vuu.no/>

8.3 Krav og regelverk til IKT-løsninger

Tilsynet for universell utforming av IKT er underlagt Digitaliseringsdirektoratet (Digdir). Digdir har utviklet krav og regelverk for universell utforming av IKT. Hovedregelen er at IKT-løsninger i Norge skal være universelt utformet. Dette gjelder nettløsninger, applikasjoner og automater. Både private og offentlige virksomheter, lag og organisasjoner må følge regelverket.

Mer informasjon finnes her: <https://www.digdir.no/universell-utforming/universell-utforming-av-ikt/874>

Gjeldende regelverk: <https://www.uutilsynet.no/regelverk/regelverk/266>

8.4 Norsk standard i forhold til universell utforming og IKT

NS 11021:2013 Universell utforming – Tilgjengelige elektroniske tekstdokumenter – Krav til utforming, oppmerking og filformater

NS 11022:2013 Universell utforming – Automater for allmenn bruk – Krav til fysisk utforming og brukerdialog

NS 11030:2013 Universell utforming – Likeverdig tilgang til tjenester og krav til personlig tjenesteutøvelse

NS 11040:2013 Universell utforming – Brukermedvirkning og IKT

8.5 Internasjonale «guidelines»

WCAG 2.0 /2.1 Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.0 /2.1

Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold (WCAG) 2.0 definerer hvordan webinnhold kan gjøres mer tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne

EUs webdirektiv om universell utforming av offentlige nettsteder og mobilapplikasjoner (WAD), vil bli en del av norsk rett. WCAG 2.1 overtar for 2.0 og det innebærer noen nye krav utover dagens regelverk.

WCAG 2.0: <https://www.w3.org/Translations/WCAG20-no/>

WCAG 2.1: <https://www.w3.org/TR/WCAG21/>

Digitaliseringsdirektoratet: <https://www.uutilsynet.no/webdirektivet-wad/wcag-21-standarden/140>

ATAG 2.0: The Authoring Tool Accessibility Guidelines (ATAG) 2.0

The Authoring Tool Accessibility Guidelines (ATAG) 2.0 provide detailed accessibility standards for creating web content authoring tools.

<https://userway.org/compliance/atag>

WAI-ARIA - the Accessible Rich Internet Applications Suite

WAI-ARIA - the Accessible Rich Internet Applications Suite definerer en måte å gjøre webinnhold og webapplikasjoner mer tilgjengelig for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det hjelper spesielt med dynamisk innhold og avanserte brukergrensesnittkontroller utviklet med Ajax, HTML, JavaScript og relaterte teknologier.

<https://www.w3.org/WAI/standards-guidelines/aria/>

UAAG 2.0 User Agent Accessibility Guidelines (UAAG)

User Agent Accessibility Guidelines (UAAG) forklarer hvordan man kan gjøre agenter tilgjengelige for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Agenter inkluderer nettlesere, nettleserutvidelser, mediaspillere, lesere og andre applikasjon

Idrettshøgskolen
Institutt for farmasi
Institutt for helse- og omsorgsfag
Institutt for klinisk medisin
Institutt for klinisk odontologi
Institutt for medisinsk biologi
Institutt for psykologi
Institutt for samfunnsmedisin
Institutt for vernepleie
Regionalt kunnskapssenter for barn og unge - Nord

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024 - intern høring Helsefak

Læringsmiljøutvalget ved UiT (LMU) har laget forslag til ny handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT i perioden 2021-2024. Helsefak har mottatt forslaget på høring.

Høringsbrevet og utkastet til handlingsplan finnes i ePh. 2019/783-12.

Handlingsplanen og tiltakene er delt inn i fem deler:

- (1) Organisering og ansvarfordeling ved UiT
- (2) Kompetanseheving og bevisstgjøring
- (3) Utstyr og fysiske fasiliteter
- (4) Universell utforming av E-ressurser, Web og sosiale medier
- (5) Individuell tilrettelegging

LMU ber om tilbakemelding på fokusområdene, og da spesielt innspill på tiltak og ansvarfordeling.

Fakultetet ber instituttene i tillegg å se om roller og ansvar kommer tydelig nok frem i handlingsplanen, mellom alle nivåer i organisasjonen.

Fakultetet ber også om tilbakemeldinger om punktet om individuell tilrettelegging er tilstrekkelig med tanke på alle typer tilrettelegging og oppfølging av studenter. Tilrettelegging i praksis er ikke nevnt i handlingsplanen, og fakultetet vil gi tilbakemelding om at dette bør tas med i handlingsplanen.

Helsefak ønsker å sende koordinert svar til LMU, og ønsker høringssvar fra instituttene innen 7. januar 2021.

Vennlig hilsen

Jannicke Persen
juridisk seniorrådgiver
—
jannicke.persen@uit.no
77 62 31 81

Ingvild Lorentzen

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging - Høringssvar fra Universitetsbiblioteket

Vi viser til brev datert 08.12.2020, der Læringsmiljøutvalget inviterer enhetene til å kommentere utkast til ny handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging. Universitetsbiblioteket er positiv til at man nå søker å samordne plan- og regelverk på dette området, men har noen kommentarer til selve handlingsplanen.

Innledningsvis vil vi påpeke at handlingsplanen ikke tydelig nok definerer roller og ansvar på dette området, til tross for at dette er et uttalt mål under fokusområde 1. Dette kommer til uttrykk gjennom alle de øvrige fokusområdene. Nesten gjennomgående er ansvaret for de ulike tiltakene fordelt på flere ulike enheter, med delvis svært ulike mandat og på ulike nivå i organisasjonen. Dette blir særlig påfallende når både Helsefak og UB, samt de underliggende enhetene Helped og Result, tilføres ansvar for et og samme tiltak, og gjerne med andre enheter i tillegg. Dette bidrar ikke til å plassere ansvar for gjennomføring, og det hadde vært mer formålstjenlig å forankre dette et sted, eller på samme nivå i organisasjonen, og la disse innhente den nødvendige bistand, kompetanse og de ressurser som kreves for å løse oppdraget.

I utkastet er det også flere steder benyttet begrep som ikke defineres eller avgrenses. Et eksempel i denne sammenheng er begrepet E-ressurser, som benyttes under fokusområde 4. Her blir det ikke kommentert hvorvidt man snakker om elektronisk tilgjengelig litteratur, databaser, program-/maskinvare eller læringsplattformer.

I det følgende vil vi knytte noen kommentarer til tiltak, der UB (herunder Result) er gitt et særlig ansvar.

Fokusområde 3 (tiltak 6)

UB gis her ansvar for å lage en oversikt over tilrettelagte leseplasser ved alle campus, og hvem som har ansvar for dem. Innledningsvis bør det sies at det ikke bare er i biblioteklokalene det finnes lese-/arbeidsplasser for studentene. Svært mange av disse er lokalisert utenfor UB og administreres og utstyres av fakultetene. Dette er areal som UB ikke nødvendigvis engang vet hvor er lokalisert.

UB har per i dag to ansatte som følger opp brukere med særskilte behov i biblioteklokalene. De har allerede en oversikt over spesialutstyr som finnes ved de ulike bibliotek. Begrepet tilrettelagt leseplass er noe vanskelig å forholde seg til, her er det snakk om tilpasninger som må gjøres individuelt og ut fra svært ulike behov. Det er derfor ikke hensiktsmessig å ha avsatte egne leseplasser til slike formål på permanent basis. Vi tilrettelegger for brukere med alt fra syns- og hørselsvansker, ulike fysiske utfordringer, læringsvansker og angstproblematikk. Studenter som har behov for ulike typer spesialutstyr vil også ofte ha behov for dette på andre læringsarenaer, utenfor biblioteket, både i samband med forelesninger, laboratorieundervisning og ulike former for praksis. Det innebærer at studenten gjerne har fått slikt utstyr gjennom NAV-systemet, og der dette er programvare, har dette installert på egen PC.

Dette innebærer også at den veiledning studenten måtte ha behov for når det gjelder pedagogiske hjelpemidler (fokusområde 5, tiltak 5) ofte er ivarettatt av hjelpeapparat utenfor UiT.

Fokusområde 4 (tiltak 3)

Resultat gis her et ansvar, sammen med FUF og ITA for at alle videoopptak som inneholder lyd skal være tekstet, eller ha en tekstbeskrivelse av relevant lyd i videoen. Dette er en oppgave som både krever spesialkompetanse, krever spesialutstyr og som er et svært tidkrevende arbeid. Resultat er på ingen måte rigget for å kunne utføre dette arbeidet på alle videoproduksjoner som lages ved UiT.

Fokusområde 4 (tiltak 6)

UB bes her påse at materialene fra store e-bokleverandører oppfyller kravene til universell utforming, og eventuelt bytte leverandør der dette ikke er tilfelle.

For det første stiller vi oss noe undrende til at man har valgt å kun stille krav til utforming når det gjelder e-bøker, og ikke andre former for elektronisk tilgjengelige læringskilder (elektroniske tidsskrift m.m.).

I 2019 passerte UB 800 000 e-bøker, og dette utgjør mer av samlingen vår enn trykte/papirbaserte bøker. Å skulle gå igjennom dette materiale med tanke på å vurdere om de oppfyller kravene til universell utforming er en svært omfattende prosess. I tillegg er vi på mange måter prisgitt hvilke plattformer de ulike leverandørene, som har også har rettighetene til materialet, velger. Det er ikke slik at vi raskt kan skifte leverandør og samtidig opprettholde tilgangen til de samme ressursene for brukere ved UiT.

En mulighet er at vi kan be de store leverandørene om selv å gjøre denne evalueringen, og la mulighetene for å levere på universell utforming telle med i vurderingene i samband med anbudsrunder. UB har per i dag en avtale med Delbanco om levering av e-bøker. Denne avtalen løper til april 2022, men kan ytterligere forlenges for 4 år.

For å stille sterkere i anbudskonkurranser knyttet til vitenskapelig litteratur inngår UB ofte i et samarbeid med andre institusjoner i sektoren. Avtalen med Delbanco er et resultat av en anbudskonkurranse i regi av BOTT. Slik prisutviklingen har vært på vitenskapelig litteratur er det kort sagt umulig for et lite universitet og gjennomføre slike anbudsrunder alene, uten at det medfører svært store kostnader for UiT. Vi er derfor avhengig av at andre institusjoner slutter opp om slike krav gjennom felles anbudsrunder, og at bevilgende myndigheter gir kompensasjon for de merkostnadene dette påfører utdannings- og forskningsinstitusjoner.

Vennlig hilsen

Johanne Raade
bibliotekdirektør

Runa Rønning Ryeng
faggrupeleder for administrative tjenester
—
runa.r.ryeng@uit.no
77 64 64 94

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Svar på høringsbrev av handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Viser til høring av handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT i perioden 2021-2024.

Seksjon for studieadministrasjon (SSA) har gått gjennom handlingsplanen og er positive til hvilke fokusområder som er valgt for perioden. De valgte fokusområdene vil bidra til forbedring av vårt arbeid med tilgjengelighet og tilrettelegging på UiT.

Vi har følgende kommentarer:

FOKUS 1: Organisering og ansvarsfordeling ved UiT

Tiltak 4: Rådgivende og koordinerende instans skal bistå fakultetene og øvrige ansvarlige enheter i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging.

Det foreslås det blant annet etablering av:

- Koordinerende instans som tar vare på erfaringer og kompetanse innen tilretteleggingsarbeidet
- Rådgivende funksjon for fakultet og sentrale enheter
- Ansvar for tilretteleggingsforum

For tiltak 4 står FUF som ansvarlig. Arbeidet med tilgjengelighet og tilrettelegging må være et samarbeid mellom alle enheter på UiT. Det må presiseres at FUF har et rådgivende og koordinerende ansvar, men at de respektive enheter må ta ansvar for sine områder. Et eksempel er tilrettelegging i undervisningen. Det er fakultet/institutt som er nærmest studenten og fagmiljøet. FUF bør kunne vise til veiledere der det fremkommer hvilke tilretteleggingstiltak som kan fungere i undervisningssituasjonen og komme med forslag til løsninger, men det er fakultet/institutt som bør ha kartleggingsmøte med studenten, behandle søknaden og deretter ha ansvar for å følge opp tiltakene som blir innvilget.

Tiltak 5: Etablere tilretteleggingsforum

SSA er positive til at det foreslås etablering av tilretteleggingsforum. Selv om det er FUF som er ansvarlig for etableringen av forumet, foreslår vi at det fremkommer tydelig i handlingsplanen at også fakultetene er ansvarlig for å bidra i dette arbeidet. Det er mye kunnskap om tilrettelegging og tilgjengelighet på fakultetene og enhetene.

Fokus 2: Kompetanseheving og bevisstgjøring

Tiltak 2: Gjennomføre infokampanje om tilrettelegging

I tiltak 1. *Veileder om universell utforming* er flere enheter satt opp som ansvarlige: FUF, ITA, BEA, RESULT, UB og HELPED. Etter at det er utarbeidet en veileder om universell utforming, skal det gjennomføres en informasjonskampanje om universell utforming og individuell tilrettelegging rettet mot

studenter, faglig og teknisk/administrativt ansatte. På sistnevnte er det kun FUF som er satt som ansvarlig. Vi foreslår at det presiseres at FUF i samarbeid med de øvrige fagavdelingene (BEA, ITA og UB) settes som ansvarlig.

Tiltak 7: Forbedringer av det psykososiale miljøet

Her fremkommer det ikke hvem som er ansvarlig. Her bør det gjøres en presisering av at forbedring av det psykososiale miljøet må gjøres der studentene befinner seg i hverdagen, hhv ved fakultet, institutt og ved det enkelte studieprogram.

Fokus 3: Utstyr og fysiske fasiliteter

Tiltak 4: Alle automater skal oppfylle kravene til universell utforming

I forslaget til handlingsplanen foreslås det «alle» som ansvarlig. Vi foreslår en presisering slik at de enheter som benytter seg av automater, har ansvar for å oppfylle kravene til universell utforming av disse.

Fokus 5: Individuell tilrettelegging

Tiltak 1: Rett til individuell tilrettelegging

Alle studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen. I handlingsplanen er det foreslått at FUF skal stå som ansvarlig. Dette mener vi er for upresist. Individuell tilrettelegging vil måtte være et samarbeid med samtlige enheter ved UiT dersom man skal oppfylle lovkravet. Hvem som er ansvarlige for hva, vil måtte avhenge av hvilke områder av den enkeltes studiehverdag som omfattes av tilretteleggingstiltak. I noen tilfeller gjelder dette infrastruktur som bygningsmasse og digitale hjelpemidler, mens i andre tilfeller gjelder det tilrettelegging i undervisningen og eller tilrettelegging av læremidler. Dette innebærer at ansvaret vil fordeles mellom de enkelte enheter og fagavelinger som BEA, ITA, UB. Med så mange aktører som må involveres i arbeidet med tilrettelegging for den enkelte, vil vi støtte at det etableres et ansvar for koordinering og rådgivning på nivå en, herunder FUF, som nevnt ovenfor under fokusområde 1, tiltak 4.

Vennlig hilsen

Heidi Adolfsen
avdelingsdirektør

—
heidi.adolfsen@uit.no
77 64 59 12

Kjersti Dahle
seksjonsleder for studieadministrasjonen

—
kjersti.dahle@uit.no
77 64 41 92

Saksbehandler Line Gaare

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringssvar fra Helsefak - Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Helsefak viser til brev fra SEFU datert 18.12.2020, og takker for muligheten til å gi høringssvar i saken. Helsefak har sendt handlingsplanen på intern høring til alle institutter på Helsefak. Alle mottatte høringsuttalelser fra instituttene er arkivert på saken i ePhorte.

Innspill fra underliggende enheter

Helsefak har mottatt høringsuttalelse fra Institutt for klinisk odontologi (IKO). I hovedsak peker høringsuttalelsen fra IKO på manglende ressurser på instituttene til å tilby tilrettelegging på instituttet, og utfordringer med tilrettelegging i praksis.

Innspill fra fakultetet

Språklige kommentarer:

Helsefak foreslår at forkortelser som FUF, ITA, BEA etc defineres i begynnelsen eller slutten av dokumentet. Det bør også spesifiseres hva som menes med «enhetene». Snakker man her om fakultetene eller alle underliggende enheter, også institutter og sentre? FUF finnes både på nivå 1 og nivå 2 i organisasjonen. Helsefak forstår ut fra konteksten at det er tale om FUF på nivå 1 når det er referert til FUF i handlingsplanen, men dette kan tydeliggjøres.

Flere punkter er repetert mange ganger i handlingsplanen slik at dokumentet blir unødvendig langt. For eksempel er prinsippet om universell utforming kontra individuell tilrettelegging beskrevet på side 1, 6, 7, 8, 15 og 20.

Noen tiltak er også nærmest identiske, se eksempelvis fokusområde 5, tiltak 1 og 5. Dette gjelder også tiltak 4 «Informasjonsbase på nett» og tiltak 4 (mulig skrivefeil i dokumentet?) «Nettside om individuell tilrettelegging, jf. Side 21.

Det brukes også en del språklige virkemidler uten at disse er dokumentert. For eksempel står det på side 7 at «Det er stor grad av enighet...», «De senere år er fokuset på...» og lignende uten at det fremgår hvor dette er hentet fra.

Økning av arbeidsoppgaver og fordeling av arbeidsoppgaver i fokusområdene

Helsefak forventer at handlingsplanen dekker alle områder innenfor universell utforming og individuell tilrettelegging. Helsefak ønsker at handlingsplanen blir mer tydelig på oppgave- og ansvarsfordelingen, samt sier noe om hvilke endringer som må foretas i organisasjonen på bakgrunn av de foreslåtte tiltakene. Det er også ønskelig at handlingsplanen tydeligere beskriver samhandlingen mellom fakultetene og instituttene/fagmiljøene. Helsefak er bekymret for at utkastet til handlingsplan ikke sikrer at studentenes behov og rettigheter blir ivaretatt.

Handlingsplanen legger stor vekt på fysiske hjelpemidler og e-ressurser, men har lite fokus på andre typer tilrettelegging, som for eksempel endret studieprogresjon og konkret oppfølging av studenter. Det vil også være nyttig om handlingsplanen belyser tilrettelegging for gravide studenter og studenter med små barn.

Etter Adm2020 med omorganisering av ressurser, opplever Helsefak å ha betydelig merarbeid knyttet til saker om individuell tilrettelegging. Ressursene som jobbet med dette før adm2020 ble overført til nivå 1, mens arbeidsoppgavene ble igjen på fakultetet. Fakultetet bruker i dag to stillinger som delvis har dette som sitt arbeidsfelt, og det er et voksende saksfelt uten at det er tilføyd nye ressurser.

Handlingsplanen legger til flere nye arbeidsoppgaver som ikke finnes i organisasjonen i dag. Blant annet viser handlingsplanen til at det skal utformes årlige aktivitetsplaner, årlige rapporter og et tilretteleggingsforum. I tillegg skal det gjennomføres en informasjonskampanje og det skal utarbeides kompetansehevende tiltak for ansatte. Fakultetene skal ha ansvar for kompetanseheving hos undervisere om universell utforming, samt ha ansvar for å melde inn øvrig kompetansebehov. En stor andel av oppgavene er tillagt FUF på nivå 1, men i samarbeid med fakultetene. FUF på nivå 1 jobber i dag ikke med individuell tilrettelegging i studiehverdag og praksis, men med individuell tilrettelegging på eksamen. Individuell tilrettelegging på eksamen består i all hovedsak av ekstra tillegg i tid samt bruk av hjelpemidler under eksamen. Individuell tilrettelegging i studiehverdag og praksis kan imidlertid omfavne et bredt spekter av tilretteleggingstiltak. Fakultetet spør derfor om det er gjennomtenkt at FUF på nivå 1 skal sitte med hovedparten av ansvaret for organisering og ansvarsfordeling av arbeidet, samt ansvar for kompetanseheving og bevisstgjøring når de har begrenset kjennskap til saksfeltet.

Svært mange av tiltakene i fokusområdene må løses på fakultetene. Handlingsplanen vil derfor utløse mange bestillinger til nivåene under, uten at det tenkt på hvem som skal løse oppgavene i øvrige nivåer utenom nivå 1. Mens det i handlingsplanen er spesifisert hvilken avdeling på nivå 1 som skal ha ansvar for oppgavene, er alle enheter under nivå 1 er kun omtalt som «enheter» selv om det i praksis er her flestparten av oppgavene knyttet til individuell tilrettelegging vil gjøres.

Handlingsplanen viser til en rekke oppgaver som utføres av organisasjonen, men flere plasser er det ikke samsvar mellom hva som står i handlingsplanen og faktisk organisering av arbeidet. Under fokusområde 5 er det FUF på nivå 1 som har ansvar for individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen. Etter adm2020 er det kun tilrettelegging ved eksamen som FUF har fått ansvar for av universitetsdirektøren. De øvrige feltene ivaretas av fakultetene, og handlingsplanen bør derfor oppdateres til å gjenspeile faktisk praksis.

Noen tiltak er formulert slik at det er vanskelig å forstå hva LMU har ment. Som eksempel nevnes fokusområde 5, tiltak 6 hvor det fremgår at rektor har ansvar for å løfte studentenes utfordringer til nasjonale instanser. Det er uklart hva som ligger i dette punktet eller hvilke instanser det er tale om. Helsefak ønsker ikke at dette skal kunne tolkes til at UiT har et ansvar for å fremme studentens interesser

i forhold til øvrige nasjonale institusjoner, slik som NAV, hjelpemiddelsentralen og lignende. Det bør stilles krav om at studenten utnytter andre offentlige ordninger først før det søkes om tilrettelegging på UiT, eksempelvis mentorordning gjennom NAV.

HMS-ansvarlig på Helsefak har meldt tilbake at det mangler universell tilrettelegging i forbindelse med beredskapsrutiner for studenter med nedsatt funksjonsevne, i sær gjelder dette tilrettelegging i form av evakueringsstoler. For ansatte med slike behov, ivaretas dette av fakultetene, men Helsefak er usikre på hvordan dette ivaretas for studenter.

Det er ikke redegjort for hvordan man tenker at nye tiltak skal løses innenfor dagens ressursituasjon. Det er heller ikke gjort noen prioriteringer av oppgaver i perioden.

Økonomi

Individuell tilrettelegging medfører økte kostnader for fakultetene og instituttene. Handlingsplanen har ingen føringer for økonomi, og det er derfor helt opp til enhetene hvor mye som settes av til slike tiltak. Helsefak behandler søknader om individuell tilrettelegging, men møter ofte motstand fra instituttene da de ikke har ressurser til å tilby en del av tiltakene det søkes om, for eksempel ekstra undervisning eller ekstra veiledning. Det vises for øvrig også til høringssvaret fra IKO som illustrerer dette godt.

Det er ønskelig at universitetet legger sentrale føringer for avlønning av mentor og assistenter for studenter med behov for individuell tilrettelegging. Per i dag er det store forskjeller mellom fakultetene hvordan disse avlønnes.

Praksis

Handlingsplanen omhandler tilrettelegging både på eksamen og i studiehverdagen, men dekker ikke praksis. Ca. 6000 studenter fra både HSL og Helsefak har praksis i studiene side, og mange søker om tilrettelegging i praksis. Studentombudet skriver i sin årsrapport for 2019 at 54 saker omhandlet problemstillinger i praksis.

Praksisstudier baserer seg på et samarbeid mellom universitetet og helseforetak, kommuner og private aktører. Det er i all hovedsak utdanningene ved de ulike instituttene som er ansvarlige for dialogen med praksisstedet, og som administrerer hvor studentene skal på praksis. Søknader om tilrettelegging på praksisstedet må som regel også godkjennes av praksisplassen, og krever ofte at praksisplassen har mulighet å tilrettelegge.

Instituttene er også ansvarlig for administrering av særordning og særplass, som innebærer at studentene kan søke om å få en bestemt praksisplass, for eksempel i egen hjemkommune. Fakultetet har egne retningslinjer for særordning og særplass og har planlagt revisjon av disse i 2021. Studentombudet har i sin årsrapport pekt på at disse ikke er i samsvar med kravene til individuell tilrettelegging.

Utfordringer for studentene med dagens organisering

Studenter med behov for tilrettelegging har ofte behov for tilrettelegging i alle deler av sitt utdanningsløp. I dag må en student søke om tilrettelegging på eksamen til nivå 1, tilrettelegging i undervisning og praksis til nivå 2, og særplass i praksis til nivå 3. Det betyr at studenten må legge frem sine helseplager for flere forskjellige saksbehandlere som ikke har klare retningslinjer for hvordan den nedsatte funksjonsevnen skal vurderes. Det kan derfor medføre at en student opplever å få tiltak på et nivå i organisasjonen, men avslag i andre deler av organisasjonen. Det er ingen koordinering mellom enhetene av disse søknadene, og studentene må forholde seg til forskjellige søknadsskjema, frister og vurderinger. I tillegg krever det at studenten må kjenne til alle deler av organisasjonen for å forstå hvem man skal kontakte.

Dette oppleves som et problem for studentene, noe som også fremkommer i Studentombudets årsrapport. Helsefak ønsker at handlingsplanen diskuterer denne måten å organisere arbeidet på, og tiltak på hvordan man bør lette søknadsprosessen for studentene.

Kommentarer på fokusområde 1

Helsefak er enig i at det er et behov for å avklare og sikre en god ansvarsfordeling og organisering i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging. Helsefak støtter også at enhetene må bidra til kunnskapsdeling gjennom et tilretteleggingsforum. Helsefak viser til tidligere kommentarer om at FUF på nivå 1 ikke selv behandler saker om tilrettelegging utenom eksamen, og dersom FUF skal være en rådgivende instans må de også opparbeide seg slik kompetanse uten å selv jobbe med slike saker som igjen vil skape utfordringer å holde seg oppdatert.

Helsefak ser at det er foreslått at tilretteleggingsforumet skal rapportere til LMU. Selv om det ikke særskilt fremgår hva forumet skal rapportere om, fremgår det at LMU skal orienteres om arbeidet med tilgjengelighet og tilrettelegging som blir gjort på de ulike enhetene. Helsefak spør om dette er en annen rapport enn det som fremkommer i fokusområde 1, punkt 2 hvor enhetene årlig skal rapportere til LMU om sine aktivitetsplaner. Dersom det er samme rapport, bør det spesifiseres om det er tilretteleggingsforumet eller FUF som skal skrive rapporten. Rapporteringsplikten for fakultetene bør holdes på et minimum da det er få ressurser på fakultetene som jobber med tilrettelegging.

Kommentarer på fokusområde 2

Helsefak er enig at det er behov for økt kompetanse om universell utforming og individuell tilrettelegging. Helsefak har henvendt seg til FUF på nivå 1 for å få slik opplæring, og opplæring er planlagt våren 2021. Det er likevel en tilbakemelding fra FUF på nivå 1 at det vil være snakk om en overordnet opplæring av regelverket da de har lite erfaring med konkrete saker. Erfaringen nivå 1 har, er begrenset til hvilke saker de har hatt i klagenemnda samt kompetanse fra ansatte som tidligere har jobbet med slike saker på nivå 2 men disse vil igjen fort bli utdatert på kompetanse all den tid de ikke behandler slike saker lenger.

Tiltakene det søkes om favner svært vidt. Det er ikke gitt noen føringer om hvordan forskjellige tiltak skal vurderes. Det søkes om alt fra fritak fra fag, fritak fra praksis, særskilte behov ifm omsorg for barn, svangerskapspermisjon, amming, ansette støttepersonell gjennom hele studiet, samt utstyr som hvilerom, kontorstol, lesesalplass, tilgang til bøker, undervisningsmateriell og diktafon m.m.

Helsefak ønsker at følgende bør gjøres på kompetanseheving:

- Tilretteleggingsforum vil fungere som en arena både hvor kompetanse kan utveksles på tvers av fakultetene, samt at konkrete saker kan diskuteres. Det bør fremgå i handlingsplanen hvordan tilretteleggingsforumet skal sammensettes.
- Retningslinjer for behandling av søknader om individuell tilrettelegging bør utformes. Det eksisterer ikke i dag, og vil medføre at det er stor forskjell på hvordan fakultetene behandler slike saker. Retningslinjene bør unngå å være på overordnet nivå, men gi konkret veiledning om både prosedyre for behandling av søknader, samt hvilke saker som vil være kurant å godkjenne og avslå.
- Kursing av ansatte. Kurset bør vurderes filmet slik at det kan være tilgjengelig hver gang man får en nyansatt. Nivå 1 har avholdt et slikt kurs én gang i januar 2019. Siden har det ikke vært kurs. Begge saksbehandlerne på Helsefak har fått dette ansvarsområde etter januar 2019, og derfor ikke fått tilbud om slikt kurs.

Kommentarer på fokusområde 3

Universell utforming bør i hovedsak ligge på ITA og BEA, og ikke fakultetene.

Kommentarer på fokusområde 4

Etter adm2020 har ikke Helsefak egne ressurser som jobber med utforming av nettsider. Disse ansatte er nå i kanalforvaltning. Helsefak er kjent med at kanalforvaltning i lengre tid har jobbet med enhetlig utforming av nettsider, og det vil være mer naturlig at kanalforvaltning på nivå 1 trekkes inn i denne arbeidsgruppa i stedet for representanter fra fakultetene.

Når det gjelder teksting av all video, så bør dette avgrenses mot automatisk opptak av forelesninger og lignende som gjøres tilgjengelig for studentene.

Det søkes veldig ofte om opptak av forelesninger. Helsefak ber dere vurdere om automatisk opptak skal benyttes i større grad enn i dag. Det bør imidlertid trekkes frem at økt digitalisering av utdanning kan møte motstand i fagmiljøene. Dette kan komme av bekymring for at studenter kan vegre seg for å stille spørsmål dersom de vet at undervisningen blir tatt opp, eller at det tas opp sensitive tema i undervisningen man er redd kan komme på avveie. Fakultetet ser også at digitalisering også medfører økt administrativ bistand ved at det må innhentes godkjenning fra studentene som deltar på undervisningen i noen tilfeller.

Kommentarer på fokusområde 5

Helsefak er enig at det bør være enkelt for studenter å finne ut hvem de skal kontakte, hva slags rettigheter og plikter de har, og hvilke frister som gjelder, samt at tilbudet skal være like godt uavhengig av hvilket fakultet og campus man tilhører. Det er imidlertid langt fra hvordan dagens praksis er, og vi viser til tidligere kommentarer i høringen. Overordnet bør følgende vurderes:

- Er UiT organisert hensiktsmessig med tanke på at studenter må søke tre forskjellig nivå om tilrettelegging (eksamen, utdanning, praksis)?
- Hvordan skal man sikre at tilbudet er like godt på alle fakultet, og at fakultetene har samme økonomi til å innvilge tiltak?
- Hvordan bør forskjellige tiltak vurderes?

Vennlig hilsen

Kjetil Kvalsvik
fakultetsdirektør

—

Jannicke Persen
juridisk seniorrådgiver
—
jannicke.persen@uit.no
77 62 31 81

Jannicke Persen

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024 - intern høring Helsefak

Tilbakemelding fra ansatte ved Institutt for klinisk odontologi (IKO):

Alle akronymene (FUF/ITA/BEA/RESULT/UB/ m. flere) som benyttes i dokumentet, bør forklares på egen side i starten av dokumentet.

Klinisk tilrettelegging:

Det som kjennetegner praktisk klinisk tilrettelegging ved Universitetstannklinikken (heretter kalt UTK) er at opprinnelig bemanningsplan ikke tilsier at det finnes ekstra menneskelige ressurser ut over opprinnelig studieplan. Vi er bemannet etter antall studenter i sin helhet, og med annet ansvar som ligger på øvrig drift, vil omdirigering ut av opprinnelig arbeidsplan føre til etterskudd i andre oppgaver. Ofte er behovet for tilrettelegginger mer enn en begrenset periode, slik at den oppleves som mer eller mindre permanent i behov. (så lenge studenten er i praksis knyttet til instituttet).

Utfordringer knyttet til Tromsømodellen, er at studentene er lengere perioder ute i ekstern praksis, og vi får dermed et ansvar for at tilrettelegginger følger studenten også i eksterne praksisperioder. Hvilken type tilrettelegging vil igjen kreve ulike ressurser.

1. Klinisk praktisk opplæring ved UTK er lagt opp til x antall studenter pr faste veileder, og går ut fra at det er utarbeidet etter likhetsprinsippet- samme tilbud til alle.
2. Uavhengig av funksjonshemming eller funksjonsnedsettelse, vil mulige tilretteleggingstiltak kunne være
  - a. Klinisk praksis: studenten trenger ekstra tid pr pasient, studenten trenger ekstra økter med klinisk praksis, studenten trenger spesialtilpasset tildelte pasienter i økende vanskelighetsgrad, studenten trenger veileders tilstedeværelse i behandlingen mer enn normalt definert veiledning, veileders delaktighet eller overtagelse av behandlingen pga utfordringen, observasjon av studenten i praktisk arbeid for dokumentasjon av progresjon eller alle oppgitte alternativer krever økt menneskelige ressurser. Kostnader knyttet til personal.
  - b. Utstyr og fysiske fasiliteter: som taleslynge, tavle, transparente munnbind osv, kostnader knyttet til utstyr.

Det er ikke enkelt å tilby klinisk tilrettelegging med gitt argumenter og stramme ressurser for å oppfylle likhetsprinsippet- samme tilbud til alle.

Vennlig hilsen

Leder
stilling
—
navn@uit.no
telefonnummer

Thomas Carlenhult
programkoordinator
—
thomas.carlenhult@uit.no

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringssvar UMAK - handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Det har utvilsomt vært lagt ned et godt og grundig arbeid med handlingsplanen som forhåpentligvis vil bidra til økt evne til og fokus på tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT. UMAK har i hovedsak noen generelle tilbakemeldinger, samt enkelte kommentarer til et utvalg av de foreslåtte tiltakene.

Generelle tilbakemeldinger

I 2017 satt Kunnskapsdepartementet (KD) ned et utvalg med oppdrag å gjennomgå og fremme forslag til ny lov om universiteter og høyskoler. Utvalgets rapport *NOU 2020: 3 Ny lov om universiteter og høyskoler* har vært på høring. I utredningen viet utvalget et helt kapittel til ulike forhold som omhandler [studentenes læringsmiljø](#). UiT har i [sitt høringssvar](#) ikke gitt noen innspill til disse sidene i utvalgets forslag. KD skal på bakgrunn av utvalgets forslag og høringsuttalelsene fremme forslag til ny Universitets- og høyskolelov (U&H-lov) i løpet av våren 2021.

Begrepene læringsmiljø og universell utforming fremstår med dette innledende bakteppet som noe ufullstendig slik de benyttes i utkast til *Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging* (forkortes HP i det følgende).

Hovedfokus rettes i hovedsak mot fysiske og strukturelle forhold, eksempelvis til side 9. i utkast til HP, sitat:

«Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av en hovedløsning i de fysiske forholdene (vår utheving) – inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) –....»

Universell utforming favner langt bredere, noe som også fremgår andre steder i utkast til HP. Like fullt er det rent språkmessig de fysiske og strukturelle forhold som vies mest oppmerksomhet. *Universell*, som på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet har nasjonalt ansvar for å koordinere arbeidet som gjøres med universell utforming og tilrettelegging ved utdanningsinstitusjonene, har foreslått å modernisere begrepet «læringsmiljø». Norsk studentorganisasjon har også kommet med tilsvarende innspill. Vi ville ønsket at UiTs HP i større grad kunne fanget opp i seg disse forslagene til modernisering og endret begrepsbruk. Dette ville kunne bidra til å parkere det mer tradisjonelle tankesettet knyttet til tilrettelegging. Eksempelvis vil bruk av begrepet *universell fagutforming* kunne understreke § 21 *Rett til individuell tilrettelegging for elever og studenter*, i Lov om likestilling og forbud mot diskriminering.

Et forslag i det videre arbeidet med HP kan derfor være å se nærmere på NOU 2020:3, samt høringsinnspillene i saken. Kanskje spesielt rette oppmerksomheten mot høringssvar fra de ulike interesseorganisasjonene. Der foreligger det viktige presiseringer og kategoriseringer som kan inngå i det videre arbeidet med ferdigstilling av UiTs HP.

Det vil videre være naturlig å avvente endelige formuleringer i revidert U&H-lov våren 2021. Det er forelått at loven bør få en egen paragraf med presiseringer av begrepet universell utforming. Det forventes at slike og tilsvarende endringer vil gi retning til nye ambisjoner og tiltak i sektor.

Utkast til HP har noen overlappende tiltak med UiTs *Handlingsplan for likestilling, mangfold og inkludering*, og enkelte steder refereres det til forpliktelser, tiltak og ambisjoner som rettes mot både studenter og ansatte.

Dette er et naturlige og viktige grep som bør utvikles og forsterkes. Tilgjengelighet og tilrettelegging er sentrale forhold for både lærings- og arbeidsmiljø, likestilling og anti-diskriminering. UiT har store og mange oppgaver knyttet til lovverk som rettes mot begge disse gruppene, deriblant arbeidsmiljølov og likestillings og diskriminerings lov. Å skille grupperinger i ulike planverk med hensyn til ambisjoner og tiltak innenfor disse lovpålagte oppgavene, blir med dette bakteppet noe kunstig. En samordning av planverk som fremmer omforent innsats innad i både læringsmiljøutvalget og arbeidsmiljøutvalget ville kunne fungere som positive drivere.

Flere av forslagene til tiltak rettes mot etablering av fora, nettverk og instanser. Vi er på generelt grunnlag opptatt av at vi ikke rigger til store tunge administrative ordninger som i liten grad vil fremme det vi skal få til. Det ville derimot være et godt grep å etablere tettere kontakter til eksisterende ressurser eksternt. Det finnes et stort utvalg av instanser, brukergrupper, foreninger og offentlige organisasjoner som til sammen innehar den brede kompetansen som er nødvendig for å møte et mangfold av ulike behov. En videreføring av tidligere ordning med dedikert(e) kontaktperson(er) med koordinerende funksjon ut mot disse eksisterende eksterne ressurser, vil være viktigere enn å opprette flere overlappende fora. Fokus på kunnskapsbasert forankring og kompetanseheving bør i stedet rettes mot forskning og studietilbud. Her kan erfaringer fra NTNU være til inspirasjon.

Vi vil avslutningsvis kort kommentere enkelte av de foreslåtte tiltakene.

FOKUS 1: ORGANISERING OG ANSVARSFORDELING VED UiT

PKT 2 sitat: *Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner og rapporter om arbeidet til LMU.*

Innspill fra UMAK: «Segregerte» årlige aktivitetsplaner og rapporter som ikke er en integrert del av øvrig strategi- og planverk, fører neppe arbeidet videre. Vi har større tro på at fokus på tilgjengelighet og tilrettelegging «integreres» i øvrig mål og planverk for at dette skal bli en naturlig del fokus og handlinger i vår virksomhet.

PKT 4 sitat: *Etablere en rådgivende- og koordinerende instans som kan bistå fakultetene og øvrige ansvarlige enheter i arbeidet med universell utforming og tilrettelegging. Dette skal sikre likeverdig behandling av studenter med behov for individuell tilrettelegging, uavhengig av studie-, fakultets- og campustilhørighet*

Innspill fra UMAK: Ikke nødvendig med etablering av en slik *instans*. Viktigere å ha god kontakt og samarbeid med eksisterende instanser så som arbeidsmiljøutvalg (AMU) og læringsmiljøutvalg (LMU). Universell ved NTNU har for øvrig en rådgivende oppgave på vegne av alle i sektor.

Videreføring av kontaktpersoner med koordinere funksjon ved UiT, kan bistå med info angående rådgiving der.

PKT 5 sitat: Etablere et tilretteleggingsforum som gjennom kompetanseheving, erfaringsutveksling og problemløsning bidrar til likeverdig praksis av universell utforming og tilrettelegging for studenter, på tvers av fakultet.

Innspill fra UMAK: Trenger vi flere fora? Det skal etableres ett nettverk for studenter og ansatte med funksjonsnedsettelse (jf. Fokusområde 1, tiltak 6). Dette nettverkets kompetanse kan benyttes, f.eks. ved å få fast representasjon fra nettverket inn i LMU og AMU.

FOKUS 2: KOMPETANSEHEVING OG BEVISSTGJØRING

PKT 1. sitat: Utarbeide en veileder om universell utforming (samarbeid mellom enhetene ved UiT).

Innspill fra UMAK: Eksisterer allerede hos Universell ved NTNU. Denne er akkurat nå under omarbeiding, men er snart på plass <https://www.vuu.no/>.

PKT. 2 sitat: Gjennomføre en informasjonskampanje om universell utforming og individuell tilrettelegging rettet mot studenter, faglig og teknisk/administrativt ansatte for å øke kunnskap om feltet i samarbeid med Norges arktiske studentsamskipnad, Studentparlamentet og foreninger.

Innspill fra UMAK: Jf. tidligere innspill: Bygge nettverk til eksterne samarbeidspartnere med solid erfaringer og kunnskap.

PKT. 3 sitat: Undervisere skal ha kunnskap om universell utforming og kunne benytte digitale verktøy og tilgjengelig utstyr, jf. Likestilling, mangfold og inkludering, handlingsplan for 2020-2022.

Innspill fra UMAK: UiA har et prisvinnende [studieemne](#) som kan benyttes.

PKT 4. sitat: En etablert felles instans for universell utforming og tilrettelegging kartlegger behov og utarbeider kompetansehevende tiltak for ansatte i samarbeid med aktuelle aktører. Fakultet og institutt har ansvar for å melde inn kompetansebehov.

Innspill fra UMAK: Vi synes ikke det skal etableres en slik instans, eller settes i gang omfattende kartlegging av kompetansebehov. I stedet ville fokus på kompetanseheving innenfor aktuelle områder generelt, med stipender eller andre insentiver kunne fremme interesse for kunnskapsområdene.

FOKUS 3: UTSTYR OG FYSISKE FASILITETER

PKT 4. sitat: Alle automater, fysiske og digitale, som brukes på campusene skal oppfylle kravene til universell utforming (NS 110 22:2013). Dette gjelder blant annet UBs utlånssystem, rombooking og pullprint etc.

Innspill fra UMAK: Dette er foreslått å være alles ansvar. Hvem er alle som gis ansvar her? Bør konkretiseres.

FOKUS 5: INDIVIDUELL TILRETTELEGGING

PKT 3. sitat: Sikre likebehandling ved å etablere gode og felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT. Det må sikres likebehandling på tvers av fakultet og campus gjennom etablering av gode og felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT. Vi ønsker at en koordinerende instans sammen med Tilretteleggingsforum kan være rådgivende og koordinerende for fakulteter og sentrale enheter. Det er behov for kompetanse innen fagfeltet tilrettelegging og hvordan man kan tilrettelegge for studenter med ulike funksjonsnedsettelser.

Innspill fra UMAK: Jf. tidligere kommentarer knyttet til etablering av instans og forum. Kompetansen finnes, og det bør ikke etableres tunge administrative strukturer. I stedet vil fokus på etablering og støtte til studieløp og forskning være viktige grep.

Vedlegg 1 – Lover, forskrifter og standarder

Innspill fra UMAK: Foreslår at det her også henvises til universell.no som jobber for samarbeid og kunnskap om læringsmiljø, universell utforming og inkluderende løsninger i høyere utdanning. Oppnevnt av KD og er sektorens kompetanseplattform.

Vennlig hilsen

Lena Aarekol
direktør

Anne Aagaard
administrativ leder
—
anne.aagaard@uit.no
77 66 05 70

Seksjon for studieadministrasjon

Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT (2021-2024) - Høringssvar fra Det juridiske fakultet

Vi viser til høringsbrev om handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging datert 6.12.2020, og takker for muligheten til å få gi innspill innenfor et viktig område.

Ved Det juridiske fakultet har vi flere studenter med behov for tilrettelegging, inkludert studenter med multiple funksjonsnedsettelse og omfattede behov for tilrettelegging av bygg, IKT og i undervisnings- og eksamenssituasjonen. Fakultet har derfor et godt erfaringsgrunnlag og har benyttet disse erfaringene i utarbeidelsen av høringssvaret.

Innledningsvis i dette høringssvaret gis noen overordnede innspill. Deretter følger innspill i hovedsak knyttet til arbeidet med tilrettelegging av studiesituasjonen for studenter, og i mindre grad om universell utforming som sådan.

Overordnet

En handlingsplan er viktig for å beskrive og sette søkelys på arbeidsområdene innenfor tilrettelegging og tilgjengelighet, utfordringer, tiltak som bør iverksettes og hvem som skal ha oppfølgingsansvar.

Handlingsplanen må beskrive hvem som har ansvar for hva, siden dette er et omfattende område med mange aktører og hvor det kan være vanskelig å orientere seg for både studenter og ansatte. Oversikten over lover, forskrifter og standarder som gis til sist i handlingsplanen, er også fint å ha lett tilgjengelig.

Handlingsplanen bør imidlertid innrettes mer operativt. Forslaget oppfattes å være mer rettet mot å beskrive et «system» for saksområdet tilgjengelighet og tilrettelegging, enn å beskrive hvordan en rent praktisk sørger for tilgjengelighet og tilrettelegging i henhold til de krav som gjelder. Det er et behov for raskt å styrke det operative arbeidet rettet mot enkeltstudenter.

Det er foreslått at handlingsplanen skal vedtas av LMU. Siden dette presenteres som en ny handlingsplan (ikke en revisjon eller oppdatering av forrige plan), bør den i likhet med den tilstøtende og nylig vedtatte *Handlingsplan for likestilling, mangfold og inkludering* vedtas av universitetsstyret. Ifølge UH-loven §4-3 er det styret som har det overordnede ansvaret for læringsmiljøet, herunder at det er utformet etter prinsippet om universell utforming. I henhold til bestemmelsene i loven skal LMU ha et oppfølgingsansvar og rapportere til styret. Det bør derfor også vurderes om LMU skal tillegges mer ansvar for tiltak i handlingsplanen.

I høringsbrevet om justering av fellestjenestene, ble det orientert om at universitetsdirektøren planla å legge frem for drøfting et eget forslag om å la tilrettelegging i studiehverdagen for studenter med behov for spesiell tilrettelegging bli en del av fellestjenestens oppdrag, etter modell fra NTNU (ePhorte

2016/1524). Vi kjenner ikke til om denne drøftingen er foretatt, om forslaget til handlingsplan bygger på slik drøfting eller om det skal gjøres i en senere prosess. Dette bør slik vi vurderer det, i alle tilfeller ses i sammenheng.

Organisering, ansvarsdeling, prioriteringer og satsingsområder

Tydelig organisering og ansvarsfordeling av tilretteleggings- og tilgjengelighetsarbeidet ved UiT er et viktig og etterspurt fokusområde som fakultetet har savnet. Vi er derfor svært positive til at dette skal inn i handlingsplanen. En klar ansvarsfordeling vil være med på å synliggjøre ansvarsområder og effektivisere arbeidet med tilrettelegging, slik at man enkelt kan finne og kontakte de som har ansvaret.

Som følge av den administrative omorganiseringen i ADM-2020 fremstår det nå som uklart hvordan dette arbeidet og ansvaret er organisert og fordelt mellom nye og gamle enheter på nivå 1, og hvilken enhet på nivå 1 som har tilrettelegging og universell utforming som særlig ansvar og prioritet. Det er i høringsbrevet særlig bedt om innspill til ansvarsfordeling, og vi gir i dette høringsinnspillet synspunkter om dette innen flere av områdene.

Nasjonale målsettinger og krav er omtalt flere steder, men handlingsplanen er imidlertid mer uklar når det gjelder konkrete mål, satsinger og prioriteringer ved UiT i planperioden. Til sammenligning var det i den forutgående handlingsplanen (for perioden 2017-2020) angitt konkrete prioriteringer. Vi mener dette må på plass også i den nye handlingsplanen. Kanskje er det naturlig å starte med å gjennomføre evalueringen som foreslås i punkt 2 i Fokusområde 5 for å sikre et godt grunnlag for beslutninger og utvikling av tilretteleggingsarbeidet. Utvikling av felles retningslinjer for individuell tilrettelegging er også noe vi mener må prioriteres så tidlig som mulig (se nærmere omtalt nedenfor).

I handlingsplanen foreslås det at «enhetene, FUF og LMU» skal ha ansvar for at «Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner og rapportere om arbeidet til LMU.» Det er her uklart hvem som er omfattet i kategorien «enhetene», og videre hvordan det skal gjøres prioriteringer i disse aktivitetsplanene, og hvem som har ansvaret for å prioritere. Som nevnt overfor må det operative tilretteleggingsarbeidet komme tydeligere fram i handlingsplanen ved at ansvar fordeles tydelig, arbeidet organiseres hensiktsmessig og det kommer på plass felles retningslinjer som bidrar i arbeidet med å gjennomføre konkrete tilretteleggingstiltak for den enkelte student på ulike fakulteter og enheter.

Koordinering, felles retningslinjer, utredningsarbeid og kompetansebygging

Handlingsplanen formulerer innledningsvis som en sentral målsetting at studenter skal få likeverdig behandling, uavhengig av studie-, fakultets- og campustilhørighet. Vi støtter at dette er viktig. Som et tiltak for å oppnå dette, foreslås det i handlingsplanen at det skal etableres *en rådgivende og koordinerende instans* i FUF som skal bistå fakultetene i arbeidet med tilrettelegging. Det juridiske fakultet støtter dette. Handlingsplanen bør også tydeliggjøre at denne instansen da vil ha ansvar for kunnskapsformidling til fakultetene, slik at ansvaret for å holde seg oppdatert på nye lover, krav, systemer og lignende innenfor universell utforming og tilrettelegging ikke bare overlates til det enkelte fakultet.

Foruten å koordinere og være rådgivende, foreslås det i handlingsplanen at det på nivå 1 skal utvikles felles rutiner for individuell tilrettelegging ved UiT. Dette mener vi er et svært viktig tiltak. Det er stort behov for både *rutiner og retningslinjer* for tilretteleggingsarbeidet, som fakultetene så kan legge til grunn i sitt arbeid. Dette vil også være et viktig grep for å oppnå likebehandling på tvers av fakulteter. I særlig grad har fakultetet erfart at ordningen med studentassistent er svært krevende å forvalte. Herunder er ansvarsgrenser med til dels overlappende støtteordninger hos eksterne instanser som NAV, kommune

mv., samt håndtering av arbeidsgiveransvaret for studentassistentene både uklart og krevende. I forbindelse med koronasituasjonen har håndtering av arbeidsgiveransvaret vist seg ekstra utfordrende.

Både NTNU og UiO har felles retningslinjer for studentassistentordningen, og dette må prioriteres å få på plass også ved UiT. Fakultetet har vist til behovet for slike felles retningslinjer i dialogmøter med universitetsledelsen. Ledelsen har bekreftet at det skal fastsettes konkrete retningslinjer ved UiT for tilretteleggingsarbeidet for studenter med behov for særlig tilrettelegging, og at ansvaret for dette er lagt til nivå 1. Utvikling av felles retningslinjer må derfor fremkomme eksplisitt i handlingsplanen, og må ha prioritet foran mange av de andre tiltakene som foreslås.

I handlingsplanen foreslås videre at denne instansen på nivå 1/FUF skal ha ansvar for å *kartlegge behov og utarbeide kompetansehevede tiltak* for ansatte i samarbeid med aktuelle aktører, og at fakultetene har ansvar for å melde inn kompetansebehov. Også dette tiltaket støttes. Det er imidlertid uklart hvem som er tenkt i kategorien «ansatte», men vi forstår det slik administrativt ansatte er inkludert her.

Rollen som rådgivende og koordinerende instans på nivå 1, bør også innebære ansvaret for å utføre *utredningsarbeid*. Det overordnede regelverket gir ikke klare føringer på hvordan tilretteleggingsplikten skal ivaretas innen høyere utdanning, og hensynet til likebehandling taler for at den koordinerende instansen bør ha et særlig ansvar her.

Organisering av og ansvarsfordeling på dette saksområdet må besluttet basert på intensjonene med ADM2020-prosessen, oppfølging av denne og resultatene av prosessen med tanke på ressurser, bemanning og kompetanse ved fakultetene. ADM2020-prosessen har ført til at flere fakultet ikke lenger har ressurspersoner og kapasitet i samme omfang som før på dette saksområdet.

Kunnskap om ansvarsfordeling mellom UiT og eksterne aktører/støttetiltak (statlig, kommunal, fylkeskommunal) er viktig, slik at dette tas hensyn til og innarbeides i det operative tilretteleggingsarbeidet. I slike saker er det gjerne formålstjenlig å samarbeide med den nasjonale rådgivende instansen *Universell*. Nivå 1 må ha ansvar for nødvendige utredninger, avklaringer av ordninger, samarbeid og ansvarsavklaringer med eksterne aktører for at UiT skal arbeide mest mulig effektivt også på dette området. En slik arbeidsfordeling vil komme alle fakultetene til gode i konkrete saker som gjelder tilrettelegging. Studentene forventes dermed å bli bedre ivare tatt gjennom et mer enhetlig tjenestetilbud som er uavhengig av det enkelte fakultets ressurser og kompetansesituasjon.

Økonomiske forhold

Handlingsplanen omtaler ikke økonomi, herunder hvorvidt det er aktuelt med tildeling av midler som kan benyttes til sentrale- eller fakultetsvise tiltak. Fakultetene må nå dekke tilretteleggingstiltak for studenter over eget budsjett, en utgiftspost som det er vanskelig å forutberegne. Økonomiske forhold bør slik vi vurderer det derfor tas i betraktning i det videre arbeidet med handlingsplanen, og særlig vurderes opp mot handlingsplanens uttalte mål om likebehandling av studenter på tvers av fakulteter.

Avslutningsvis gis følgende kommentarer:

- Forsiden bør tydeliggjøre at handlingsplanen gjelder studenter.
- Formålet med handlingsplanen bør også tas inn innledningsvis (nå er den på side 6).
- Noen av «tiltakene» som er foreslått i tabellen er formulert mer som «mål» eller «krav», enn som «tiltak».

- Angivelsen av ansvarlige enheter bør som nevnt ses nærmere på, og da kanskje med særlig henblikk på om det snakk om universell utforming i stort, eller den mer praktiske/operative tilretteleggingen av studiesituasjonen for studenter.
- Det er uklart hva som i handlingsplanen menes med samlebegreper som «enheter», og «sentrale enheter». Dette må presiseres tydelig, også siden det nå er mange nye enheter på nivå 1 som følge av den administrative omorganiseringen ved UiT. Videre er det noen steder uklart hvilke grupper som er inkludert når det står «ansatte» (administrativ/teknisk ansatte, faglig ansatte, alle?).
- I fokusområde 3 *Utstyr og fysiske fasiliteter* foreslår vi at det tas med punkter om tildeling av egne arbeidsplasser for studenter med særskilte behov (fordelingene gjøres av fakultetene i samarbeide med BEA, men bør om mulig koordineres bedre), og samarbeid internt ved UiT knyttet til håndtering av utstyr som studenter får fra Hjelpemiddelsentralen.
- I fokusområde 5 Individuell tilrettelegging foreslår vi at det etableres tiltak som skal sikre nødvendig samarbeid med andre instanser som NAV, fylkeskommune, kommune, og videregående skole, som skal bidra til at universitetet har kunnskap om de forskjellige ordninger, at studentene ikke faller mellom ordninger, og at overgangen mellom videregående skole og universitetet blir så god som mulig.
- Arbeidet med universell utforming av e-ressurser skiller ikke mellom krav til IKT-system og krav som gjelder bruk av IKT-systemer. Det er dermed ikke umiddelbart logisk med involvering av fakultetene slik som det er beskrevet i handlingsplanen på side 17 og 18. Det må tydeliggjøres hvordan en følger opp krav til produkt (IKT-system) og krav til bruk (innholdsproduksjon).
- Oppstilling av IKT-systemer som må oppfylle WCAG-krav kan oppfattes å være tilnærmet uttømmende, noe som er sterkt misvisende. Det bør vurderes å omformulere dette.
- Innledningsvis på side 6 omtales «utformingen av undervisning og vurdering». Det er uklart om undervisningen her også er ment å omfatte studentenes arbeid på egenhånd utenom lærerorganisert undervisning.
- Generelt bør begrepsbruk gjennomgås, for eksempel eksamen/vurdering, undervisningsformer/læringsformer.
- Informasjonskampanjen som omtales på side 13 må omfatte informasjon som gjelder ulikheter når det gjelder tilrettelegging på videregående skole og høyere utdanning. Dette kan også inkluderes i andre tiltak som gjelder informasjon rettet mot søkere og studenter.

Vennlig hilsen

Øyvind Edvardsen
fakultetsdirektør

Hege Skarsfjord
studiesjef

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringssvar NT-fak Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Vi viser til forslag til handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT hvor dere ber om innspill på tiltak og ansvarsfordeling i fokusområdene. Forslaget til handlingsplan ble sendt til instituttene ved NT-fak med frist 8. januar for tilbakemeldinger.

Innledningsvis vil NT-fak fremheve det positive med at handlingsplanen legger opp til kompetanseheving og bevisstgjøring på alle nivåer, og det virker som om dette går som en rød tråd gjennom alle fokusområdene. Økt fokus på tilgjengelighet og likeverdig behandling på tvers av studietilhørighet er bra.

Innspill på tiltak og ansvarsfordeling

Vi noterer oss at mye av ansvaret for tilgjengelighet og tilrettelegging faller på de øvre nivåene:

Fokus 1 Organisering og ansvarsfordeling ved UiT Norges arktiske universitet: Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner (tiltak 2). Det er uklart hvordan ansvarsfordelingen mellom institutt og fakultet er tenkt å fungere. Hvem har for eksempel ansvar for de praktiske oppgavene i forbindelse med individuell tilrettelegging (lese inn eksamenstekster til audio, ansette og administrere studieassistent/mentor, bestille og sette opp spesialutstyr og andre ting som foregår tett opp mot undervisningssituasjon ved instituttene)? Instituttene ønsker å bli tatt med på råd når eventuelle vedtak gjøres i forhold til individuell tilrettelegging.

Fokus 2 Kompetanseheving og bevisstgjøring: Akseptere og verdsette mangfold blant studentene. Erkjenne at det er forhold ved læringsmiljøet som kan virke funksjonshemmende. Foreta systematisk gjennomgang for å avdekke uheldige holdninger og praksis. Vil gjelder både fagansatte, studieveiledere og administrativt ansatte.

Fokus 3 Utstyr og fysiske fasiliteter: Ingen kommentarer for ansvarsfordelingen for tiltakene. Takten for oppgraderingen av rom og utstyr bør gå raskere. Det er uklart hvilken tidsramme som gjelder for oppgraderingen.

Fokus 4 Universell utforming av E-ressurser, Web og sosiale medier: Ny teknologi, nye læringsformer, undervisningsformer og digitale eksamensformer krever at løsningene tilfredsstiller kravene til universell utforming som er gjeldende fra 1. januar 2021. NT-fak er usikker på om dette har vært kommunisert ut i til enhetene i forkant.

Fokus 5 Individuell tilrettelegging: Det er uklart hvordan samarbeidet innad ved UiT er tenkt å fungere (tiltak 3 likebehandling). Noen studenter med tilretteleggingsbehov tar emner ved ulike fakultet. Tilsvarende gjelder dersom tiltaket krever at andre enheter skal bidra med tilretteleggingsarbeidet. Møtefrekvens for forum og koordinerende instans?

Generelle kommentarer:

- Kan de sentrale begrepene som defineres i avsnitt 2.2 utdypes med flere definisjoner og relevant bakgrunnsinformasjon (paragrafene §4, §9 og §12 i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven).
- Hva ligger i begrepene rimelig og mulig tilrettelegging? Disse åpner for forvaltningsskjønn.
- Er det gunstig at tilrettelegging for eksamen og tilrettelegging i studiehverdagen tilhører to adskilte organisatoriske enheter?
- Det er uklart hvilke tidsrammer som gjelder for tiltakene i fokusområdene. Burde fokusområdene hatt en tidsangivelse i forhold til måloppnåelse / kvalitetssystem / årshjul / aktivitetsplaner?
- Det er ofte enklest å tilrettelegge for studenter som trenger utstyr og tilrettelagte fysiske fasiliteter (f.eks. bevegelseshemming, hørselshemming, leseplass, Lindys eller lydbøker), mens de studentene som kommer innom med psykiske lidelser, kognitiv funksjonsnedsettelse eller sosiale problemer krever annen type støtte. Hvilket handlingsrom har vi her?
- Tilrettelegging for studenter i praksis bør nevnes i handlingsplanen.
- Geofagene har noen spesielle felt innen utdanning utenfor Campus som kan medføre særlige utfordringer. Det gjelder feltekskursjoner og feltarbeid, samt deltakelse på tokt. Nesten hvert eneste kurs i grunnutdanningen har disse elementene med som obligatorisk. I de fleste tilfeller vil utfordringer kunne løses, men kostnader kan bli betydelige.
- Mentorordning: NT-fak har en økende etterspørsel etter studieassistent / mentorordning. Vi etterlyser retningslinjer for bruk av personlig studieassistent. Hva bør vi vurdere angående kostnadsbruk og tid for eksempel. Bør mentorordning for førsteårsstudenter utvides til å gjelde alle studenter?
- Studier og undervisning: Burde dette vært et eget fokusområde? Universell utforming av studieprogram og enkeltemner er helt sentralt for å bygge en inkluderende undervisnings- og vurderingspraksis. Bør programstyrer / studieutvalg i større grad ta stilling til universell utforming når de godkjenner studieplaner, program og emner. Er det for lite fokus på universell utforming av emner og studieprogram i dagens ordning?
- Lett tilgjengelig informasjon for ansatte og studenter. Det nevnes i flere av fokusområdene nettsider og informasjons-/støttesider som skal utvikles. Disse bør sees i sammenheng og vurderes samlokalisert slik at all informasjon er samlet på samme sted.
- Oppretting og organisering av instanser og forum. Det nevnes opprettelse av ulike instanser og forum som skal jobbe med tilgjengelighet og tilrettelegging. Organisering av disse og vurdering om at disse så langt som mulig slås sammen, og at det er en tydelig struktur som gjør det lett for enhetene å orientere seg opp mot riktig instans/fora i ulike problemstillinger.

Vennlig hilsen

Tore Guneriussen
seksjonssjef

—

tore.guneriussen@uit.no
77 64 54 13

Hilde Beate Amundsen
rådgiver

—

hilde.beate.amundsen@uit.no
77 64 41 19

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringssvar fra IVT-fakultetet – Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Fakultetet synes det er positivt at det blir utarbeidet en handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging. Det er bra at UiT sentralt tar et overordnet ansvar slik at studentene sikres likebehandling, uavhengig av fakultetstilhørighet.

Kommentar til innledningen, kulepunkt 2 side 1 (gjentas også side 7), hensikten med tilgjengelighets- og tilretteleggingsarbeidet:

Hvis målet er å sikre likeverdig behandling av studentene vil vi trenge en nærmere utdyping og klare retningslinjer for arbeidet. Saksbehandlere ville hatt nytte av en rutinebeskrivelse som sier noe om kartlegging av studentens behov og om handlingsrom for tilrettelegging. Spørsmål som kan komme opp:

- Hvor mye tilpasning kan vi gjøre uten at det går ut over kravet om likebehandling?
- Grenser for tilrettelegging, når blir studentens behov en uforholdsmessig byrde for fakultetet?

Fakultetets kommentarer til noen av fokusområdene / ansvarsfordelingen:

Fokus 1 Organisering og ansvarsfordeling ved UiT

Tiltak 2: «Handlingsplanen skal konkretiseres i årlige aktivitetsplaner og rapportere om arbeidet til LMU». Setningen på side 2 gir ikke god mening og må omformuleres.

Det er uklart om enhetene skal rapportere om arbeidet til LMU (side 2) eller via Tilretteleggingsforum (side 9).

Fokus 2: Kompetanseheving og bevisstgjøring

Tiltak 1. Veileder om universell utforming.

Her er ansvaret fordelt på 6 enheter, det sikrer ikke framdrift. Én instans bør få hovedansvaret, men i samarbeid med de 5 andre.

Fokus 4: Universell utforming av e-ressurser, web og sosiale medier.

Lenke øverst side 4 til digitaliseringsdirektoratet er utgått (ny: <https://www.uutilsynet.no>).

Tiltak 3: Teksting av video.

Fakultetet har lang erfaring med streaming av undervisning. Dette har også blitt den vanlige hverdagen ved alle universitet for studenter og undervisere i forbindelse med koronapandemien.

Hvis det nå er krav om at alle streamede opptak skal være tekstet så har UiT, i likhet med andre universitet, en stor utfordring.

ITA bør få i oppdrag å vurdere og implementere app'er for automatisk teksting (norsk og engelsk) i tilknytning til plattformene/programvarene som er i bruk ved UiT for streaming av undervisning (mediasite, Zoom etc.)

Generell kommentar:

Lenkene bør sjekkes, noen må oppdateres.

Forkortelser som brukes bør forklares (FUF, ITA, BEA...).

Begrepsavklaringer:

Vi savner blant annet en beskrivelse av hva som legges i disse utsagnene:

- et likeverdig opplæringstilbud
- likeverdig utdanningsmulighet

Dokumentet bør gjennomgå en språkvask, eksempelvis:

- Side 1: «rutiner for å håndtere forskjellighet» kan med fordel erstattes med «rutiner for å sikre likebehandling»
- Tiltak 6 (side 2): Teksten gir ikke god mening og bør omformuleres: «Forsikre at materialene fra store e-bok leverandørene de leverer oppfyller kravene til universell utforming. Eventuelt se på nye mulige leverandører.»
- Side 6: «Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av en hovedløsning i de fysiske forholdene...» kan med fordel erstattes med «Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging med hovedfokus på fysiske forhold...»
- Side 10: «ansvar for å identifiser og fjerne barriere som hindrer studenter med nedsatt funksjonsevne å studere.» kan med fordel erstattes med «ansvar for å identifisere utfordringer og sikre at studenter med nedsatt funksjonsevne kan studere uforhindret.»
- Side 21, Setningen bak «Tiltak 5» er ufullstendig.

Vennlig hilsen

Rolf Håkon Rensaa
seksjonssjef

-

rolf.h.rensaa@uit.no

76 96 64 06

Anne Gjerløw
seniorrådgiver

-

anne.gjerlow@uit.no

76 96 62 24

Seksjon for forskning og utdanningskvalitet

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024 – svar fra HSL-fakultetet

Vi viser til brev fra Seksjon for forskning og utdanningskvalitet av 8.12.2020 der forslag til handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021–2024 sendes ut på høring til UiTs enheter.

HSL-fakultetet mener det er svært positivt at det kommer en handlingsplan på dette viktige feltet og har lest gjennom forslaget med stor interesse.

Vi har følgende kommentarer og innspill:

Kapittel 1

Under fokusområde 1 ønsker fakultetet å understreke viktigheten av pkt. 4 og pkt. 5. Det er bra at det etableres en rådgivende og koordinerende instans som kan bistå fakultetene i arbeidet med universell utforming. Dette gjelder også etableringen av tilretteleggingsforumet. Det er også riktig at dette legges på nivå 1 ved at FUF får en overordnet rolle i dette arbeidet.

Til Fokus 3, pkt. 6. I tillegg til å utarbeide en oversikt over tilrettelagte leseplasser er viktig å sørge for at det er tilstrekkelig med plasser til studenter med ulike behov for særlig tilrettelegging.

Til Fokus 5, pkt. 1. Her bør kanskje også fakultetene og instituttene tillegges et ansvar. I tillegg foreslås følgende punkt til Fokus 5:

7. Lage gode rutiner for felles ordninger for mentorer og hjelpelærere

8. Tilstrebe reell individuell og tilpasset tilrettelegging og mindre regelstyrt tilrettelegging. Det vil si at en gitt diagnose får samme type tilrettelegging uten at en vurderer det individuelle behovet.

Kapittel 2

Tillegg til de fire hovedpkt. innen universell utforming: - 5. Universell utforming av eksamener.

Under pkt. 2.1. foreslås det å tilføye et kulepkt.: Individuell tilrettelegging skal gjøres så enkelt og ubyråkratisk som mulig slik at færrest mulig involveres i studentenes utfordringer.

Kapittel 3

Under Tiltak 4 bør det som et nytt kulepunkt klargjøres at den rådgivende og koordinerende instansen skal ha ansvar for kontakt med Nav, Tromsø kommune, hjelpemiddelsentral m.m.

Kapittel 4

Lenke under Tiltak 5 og 6 må oppdateres.

Kapittel 5

Under Tiltak 6 er det viktig å skille mellom leseplasser for mastergradsstudenter og studenter på lavere grad.

Kapittel 6

Under Tiltak 2 som dreier seg om arbeidsgruppe for koordinering av tiltak for arbeidet bør også gruppen som arbeider med kanalforvaltning (Seksjon for kommunikasjon). (Samtidig stiller vi spørsmål ved hvorfor Helped eksplisitt trekkes frem (også andre steder i dokumentet) ettersom dette er en enhet som bare har en funksjon innenfor Det helsevitenskaplige fakultet.)

Under Tiltak 3 heter det at alle videoopptak som inneholder lyd skal være tekstet. Dette vil være et betydelig merarbeid for faglærere dersom dette ikke kan automatiseres eller utføres av andre tjenester. Dette bør avklares.

Til slutt vil vi peke på at det er meget positivt at planlegges et fast forum for dem som arbeider med tilrettelegging.

Vennlig hilsen

Lars Aage Rotvold
prodekan for utdanning

Olav Skare
seksjonssjef

Fra: Karin Lia (karin.lia@uit.no)

Sendt: 13.01.2021 13:09:32

Til: Ingvild Lorentzen

Kopi:

Emne: RE: Oppsummert innspill fra AMU - Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Vedlegg:

Flott – tusen takk 😊

Mvh

Karin

From: Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>

Sent: onsdag 13. januar 2021 13:08

To: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>; Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>; Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>; Karin Lia <karin.lia@uit.no>; Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>

Subject: Oppsummert innspill fra AMU - Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei Karin og AMU

På vegne av arbeidsgruppa for handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024, sier jeg takk for innspillene. Karin, jeg kan formidle innspillende til arbeidsgruppa for handlingsplanen slik at de tas med i videre arbeid.

Jeg har notert følgende kommentarer og innspill fra AMU:

- Så flott at det kommer en slik handlingsplan!
- Forslaget om å ha en «enhet» som kan utøve support for ledere og andre er super!
- Det er uklart om denne handlingsplanen er for studenter, eller både studenter og ansatte. I kulepunktene i innledningen og under Drivkraft i Nord og til dels videre i handlingsplan så får jeg et inntrykk av at handlingsplanen og tiltakene kun skal omhandle *studenter*. Men underveis i tiltakene er også faglige og administrative ansatte nevnt. Kanskje man skulle prøve å få dette noe mer helhetlig? Og er det noen grunn til at teknisk ansatte ikke er nevnt?
- Mange vet ikke hva alle forkortelsene betyr, kunne det være en ide å legge en oversikt over hva alle forkortelser/enheter er til slutt i handlingsplanen?
- For øvrig er både tiltakene og handlingsplan fin!
- Samtidig med eventuelle endringer må det tenkes over hvor handlingsplanen skal besluttes.

Med ønske om en fin dag,

Vennlig hilsen

Ingvild

Fra: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>

Sendt: onsdag 13. januar 2021 12:18

Til: Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>; Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>; Karin Lia <karin.lia@uit.no>; Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>

Kopi: Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>

Emne: SV: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei

Handlingsplan for likestilling, mangfold og inkludering for perioden 2020-2022 finner dere i HR-portalen <https://cp.compendia.no/uit/lederhandbok/209152>

Angående diskusjonen har jeg et innspill om at en samtidig med eventuelle endringer tenker over hvor handlingsplanen skal besluttes.

Beste hilsen

Anita Pettersen
faggruppelider HMS og beredskap

Fra: Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>

Sendt: onsdag 13. januar 2021 11:27

Til: Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>; Karin Lia <karin.lia@uit.no>; Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>

Kopi: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>; Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>

Emne: SV: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei.

Stiller meg helt bak det Gunhild påpeker, spesielt om at det er uklart om denne handlingsplanen er for studenter, eller både studenter og ansatte.

Prøvde å søke frem i ephorte Likestilling, mangfold og inkludering. Handlingsplan for 2020 – 2022, men fikk ikke noe treff. Dette for å se hva som står i den for å sammenligne.

Hilsen Gerd Sissel Furumo

Fra: Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>

Sendt: onsdag 13. januar 2021 10:35

Til: Karin Lia <karin.lia@uit.no>; Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>

Kopi: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>; Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>

Emne: RE: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei Karin m.fl.

Så flott at det kommer en slik handlingsplan! Forslaget om å ha en «enhet» som kan utøve support for ledere og andre er super!

Jeg har et par kommentarer:

1. I kulepunktene i innledningen og under Drivkraft i Nord og til dels videre i handlingsplan så får jeg et inntrykk av at handlingsplanen og tiltakene kun skal omhandle *studenter*. Men underveis i tiltakene er også faglige og administrative ansatte nevnt. Kanskje man skulle prøve å få dette noe mer helhetlig? Og er det noen grunn til at teknisk ansatte ikke er nevnt?
2. Jeg tenker at det er mange som ikke vet hva alle forkortelsene betyr, kunne det være en ide å legge en oversikt over hva alle forkortelser/enheter er til slutt i handlingsplanen?

For øvrig synes jeg både tiltakene og handlingsplan er fin!

Mvh.

Gunhild Årnes Guttvik
Nestseksjonsleder

Seksjon for organisasjon og økonomi
Det helsevitenskapelige fakultet
<http://uit.no/helsefak>
Kontor MH2-Vest L08.318
T: 77 62 32 85
gunhild.guttvik@uit.no

Uit Norges
arktiske universitet

From: Karin Lia <karin.lia@uit.no>
Sent: mandag 11. januar 2021 13:43
To: Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>
Cc: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>; Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>; Karin Lia <karin.lia@uit.no>
Subject: FW: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei og godt nyttår til dokker alle sammen 😊

Høringsfristen på denne saken er 13.januar.
Jeg må bare beklage at dere ikke har fått den tidligere.
Dersom dere har noen innspill melder dere dem inn ved å trykke «svar all» på denne mailen.

Mvh
Karin

From: Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>
Sent: onsdag 9. desember 2020 16:31
To: Karin Lia <karin.lia@uit.no>
Cc: Erlend Berntsen <erlend.berntsen@uit.no>
Subject: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei Karin

Vedlagt følger høringsbrev og utkast til handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.

I siste LMU møte ønsket Gerd Sissel at AMU skulle få mulighet til å gi innspill.

Hilsen fra Ingvild
Vennlig hilsen/ [Dearvuodáiguin](#)/Best regards

Ingvild Lorentzen

Seniorrådgiver
Seksjon for forskning og utdanningskvalitet
Avdeling for forskning, utdanning og formidling
UiT Norges arktiske universitet
77 64 68 90

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.PDF

Utkast Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024: Utkast Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.PDF

Fra: Robert Isaksen (robert.isaksen@uit.no)

Sendt: 13.01.2021 14:26:19

Til: Ingvild Lorentzen

Kopi: Øystein Lund

Emne: Svar på høringsvbrev til Utkast Handlingsplan for Tilgjengelighet og Tilrettelegging ved UiT

Vedlegg:

Hei Ingvild!

Vi på Result har snakket om utkastet på vårt personalemøte. Det ser veldig godt ut og vi støtter UiT fullstendig i å gi større fokus på dette viktige område! Det er kun ett punkt vi gjerne vil ta opp. Jeg skriver ettersom jeg kommer til å ha ansvar for vårt Basiskompensekurset i 2021-2022. I det følgende kommer mine tanker, som mine kolleger og Øystein støtter:

Hvis universitetet ønsker at *alle* skal kjenne til og følge universell utforming burde man kanskje kreve at alle ansatte fullfører canvas kurset som allerede eksisterer om dette innen en hvis dato (og for nyansatte å fullføre canvas kurset innen et år fra ansettelsesdato, for eksempel). Dette ville vært mer effektivt enn å sette det inn i et allerede fylt basiskompetansekurs hvor universell utforming vil kun være et lite emne blant mange andre og som et relativt fåtall av de ansatte vil ta del av i de kommende år. Basiskompetansekurset er heller ikke designet med den primære hensikten om å informere ansatte om hva de *skal* gjøre, men hovedsakelig at de reflekterer og utvikler sin undervisning med utgangspunkt i forskning. Det er noe overlap mellom det basiskompetansekurset kan og er med det universitetet ønsker å få til med universell utforming (for eksempel at læring fungerer best når man tar utgangspunkt i forutsetningene til studentene), og derfor vil emnet selvfølgelig bli tatt opp i kurset. Vi mener allikevel at det ville vært mye mer effektivt for universitetet å heller ta utgangspunkt i det gode canvas kurset som allerede er laget. En slik tilgang ville også vært mest hensiktsmessig i forhold til den bestillingen vi har fått fra universitetsledelsen om hva som skal inngå i basiskompetansekurset.

Jeg håper dette gir noen mening. Det er bare å ta kontakt om du/dere har noen spørsmål!

Mvh Robert

Fra: Gøril Heitmann (goril.heitmann@uit.no)

Sendt: 13.01.2021 20:54:42

Til: Karin Lia; Erland Loso; Gunhild Årnes Guttvik; Karl Erik Arnesen; Ole Martin Loe; Randi Sælebakke; Arild Røkenes; Gerd Sissel Furumo; 'renathe.ovesen@hemis.no'

Kopi: Anita Pettersen; Ingvild Lorentzen

Emne: SV: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Vedlegg:

Hei,

Først vil jeg si at handlingsplan har identifisert gode fokusområder som vil bidra til en betydelig bedre tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT. Det er mange oppgaver og ansvarsområder som er satt i system og som vil fungere aller best i et samspill mellom flere miljø.

For å få plan til å virke, må den gjøres kjent både i miljø som skal levere og i miljø som skal motta. De miljø som skal levere må være innforstått med (ca.) omfang på oppgaven og det må defineres hvem (hvilke personer) som skal være utførende. Leveransen bør etter min mening fremkomme som en administrativ tjeneste på tjenestekartet. Det innebærer også, som det fremkommer av plan, at det må utpekes en «leder» for tjenesten.

Jeg har ingen innspill til innholdet i plan men skulle ønske den ble presentert/ eller gjort kjent i alle miljø som gis en rolle før den ble vedtatt, i tilfelle det er innspill som AMU eller LMU ikke ser. Det er mulig det arbeidet allerede er gjort uten at jeg har fått det med meg.

Gøril

Fra: Karin Lia <karin.lia@uit.no>

Sendt: mandag 11. januar 2021 13:43

Til: Gøril Heitmann <goril.heitmann@uit.no>; Erland Loso <erland.losos@uit.no>; Gunhild Årnes Guttvik <gunhild.guttvik@uit.no>; Karl Erik Arnesen <karl.e.arnesen@uit.no>; Ole Martin Loe <ole.m.loe@uit.no>; Randi Sælebakke <randi.salebakke@uit.no>; Arild Røkenes <arild.rokenes@uit.no>; Gerd Sissel Furumo <gerd.furumo@uit.no>; 'renathe.ovesen@hemis.no' <renathe.ovesen@hemis.no>

Kopi: Anita Pettersen <anita.pettersen@uit.no>; Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>; Karin Lia <karin.lia@uit.no>

Emne: FW: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei og godt nyttår til dokker alle sammen 😊

Høringsfristen på denne saken er 13.januar.

Jeg må bare beklage at dere ikke har fått den tidligere.

Dersom dere har noen innspill melder dere dem inn ved å trykke «svar all» på denne mailen.

Mvh

Karin

From: Ingvild Lorentzen <ingvild.lorentzen@uit.no>

Sent: onsdag 9. desember 2020 16:31

To: Karin Lia <karin.lia@uit.no>

Cc: Erlend Berntsen <erlend.berntsen@uit.no>

Subject: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024

Hei Karin

Vedlagt følger høringsbrev og utkast til handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.

I siste LMU møte ønsket Gerd Sissel at AMU skulle få mulighet til å gi innspill.

Hilsen fra Ingvild
Vennlig hilsen/ [Dearvuodáiguin/Best regards](#)

Ingvild Lorentzen

Seniorrådgiver
Seksjon for forskning og utdanningskvalitet
Avdeling for forskning, utdanning og formidling
UiT Norges arktiske universitet
77 64 68 90

Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024: Høringsbrev handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.PDF

Utkast Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024: Utkast Handlingsplan for tilgjengelighet og tilrettelegging ved UiT 2021-2024.PDF

SAKSFRAMLEGG

Til:
Læringsmiljøutvalget

Møtedato:
11.02.2021

Sak:
2/21

Valg av observatør til Arbeidsmiljøutvalget (AMU)

Innstilling til vedtak:

Læringsmiljøutvalget velger observatør i Arbeidsmiljøutvalget for perioden 01.03.2021 - 31.07.2022 basert på forslag som fremkommer i møtet

Bakgrunn:

I denne saken skal det velges ny observatør fra Læringsmiljøutvalget (LMU) i Arbeidsmiljøutvalget (AMU). De siste årene har sekretariatet ivaretatt denne rollen for LMU. Det gjøres nå endringer i LMU-sekretariatet fra og med mars måned. Ingvild Lorentzen går ut sekretariatet og Asta Blaabjerg Thøgersen går inn sammen med Erlend Berntsen. Det er LMU som har observatørstatus og dette betyr at LMU må avgjøre hvem som nå bør ha denne oppgaven. AMU har observatørstatus i LMU og det er AMU-leder som ivaretar denne rollen.

AMU har ca. seks årlige møter og vårens møter er 24. mars og 26 mai. LMUs referater og årsrapport legges frem for AMU og observatøren bidrar inn i møtene der spørsmål om studenters læringsmiljø er aktuelle.

Universitetsstyret har i sak S 4/18 (om organisering av Læringsmiljøutvalget ved UiT) vedtatt at LMU skal bestå av 12 medlemmer, seks student- og seks ansattrepresentanter ved UiT. Fire studentrepresentanter og fire ansattrepresentanter er oppnevnt fra studiestedene Alta, Tromsø, Harstad og Narvik. Disse representantene har et særlig ansvar for å ivareta oppfølgingen av læringsmiljøet ved det enkelte studiested. Spørsmål knyttet til læringsmiljøet som har en utpreget lokal karakter skal ved studiestedene i Alta, Harstad og Narvik bringes inn for campusmøtene. Campusmøtene skal også løpende vurdere om det er saker som bør bringes inn for LMU.

Det bør vurderes om observatørstatusen ivaretas best av leder av LMU. Imidlertid står LMU fritt til å velge sin observatør i AMU. For å fordele arbeidsbyrden blant LMU-medlemmene kan oppgaven som observatør i AMU tillegges ett av medlemmene som ikke er stedbundet.

LMU-medlemmer som ikke er stedbundet er Heidi Adolfsen, ansattrepresentant fra administrativ ledelse og Gunn Kristin Øberg, ansattrepresentant fra faglig ledelse og studentrepresentantene Muhammad Bilal Afzal og Victor Zimmer.

Vi gjør oppmerksom på at studentrepresentantene Muhammad Bilal Afzal og Daniel Hansen Masvik har funksjonsperiode i LMU til 31.07.2021.

Ingvild Lorentzen
seniorrådgiver

—

Ingvild.lorentzen@uit.no
77 64 68 64

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

OS 1/21 Muntlig orientering om funn fra Studiebarometeret 2020 /

OS 2/21 Eventuelt /